NOWY

Elementarz Odkrywców

Podręcznik

1 KLASA

część 2

O tę książkę dba teraz:

1. _____

2. _____

3. _____

Z tej książki Ty i inne dzieci będziecie korzystać przez kolejne lata.
Szanujcie ją i dbajcie o nią.

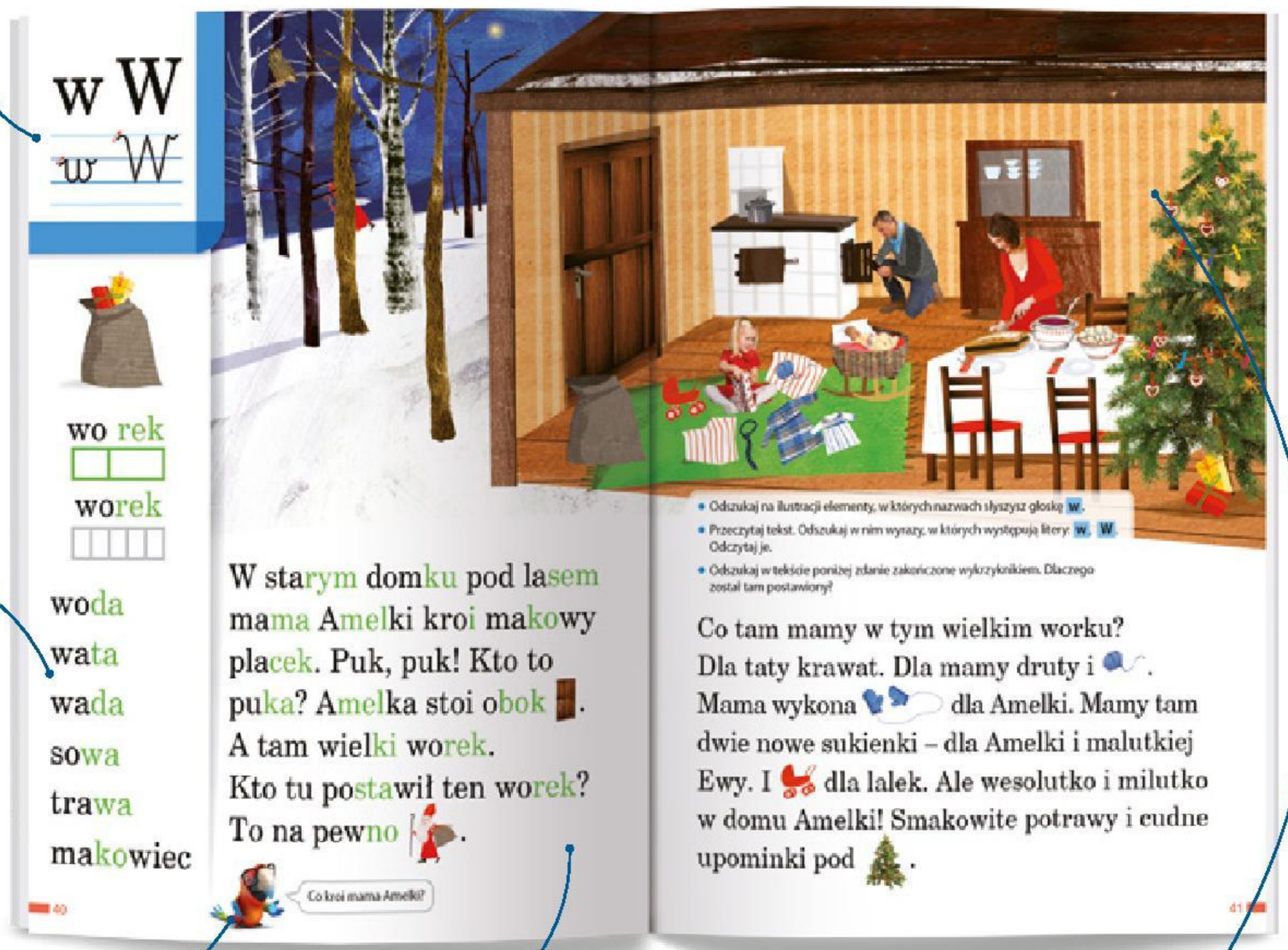
nowa era Twoje mocne strony

Jak korzystać z podręcznika

pierwszy poziom trudności
(wyrazy z kolorystycznym
podziałem na sylaby)

przy wprowadzanej literze ilustracja sytuacyjna zawierająca elementy,
w których nazwach występuje dana głoska w różnych pozycjach

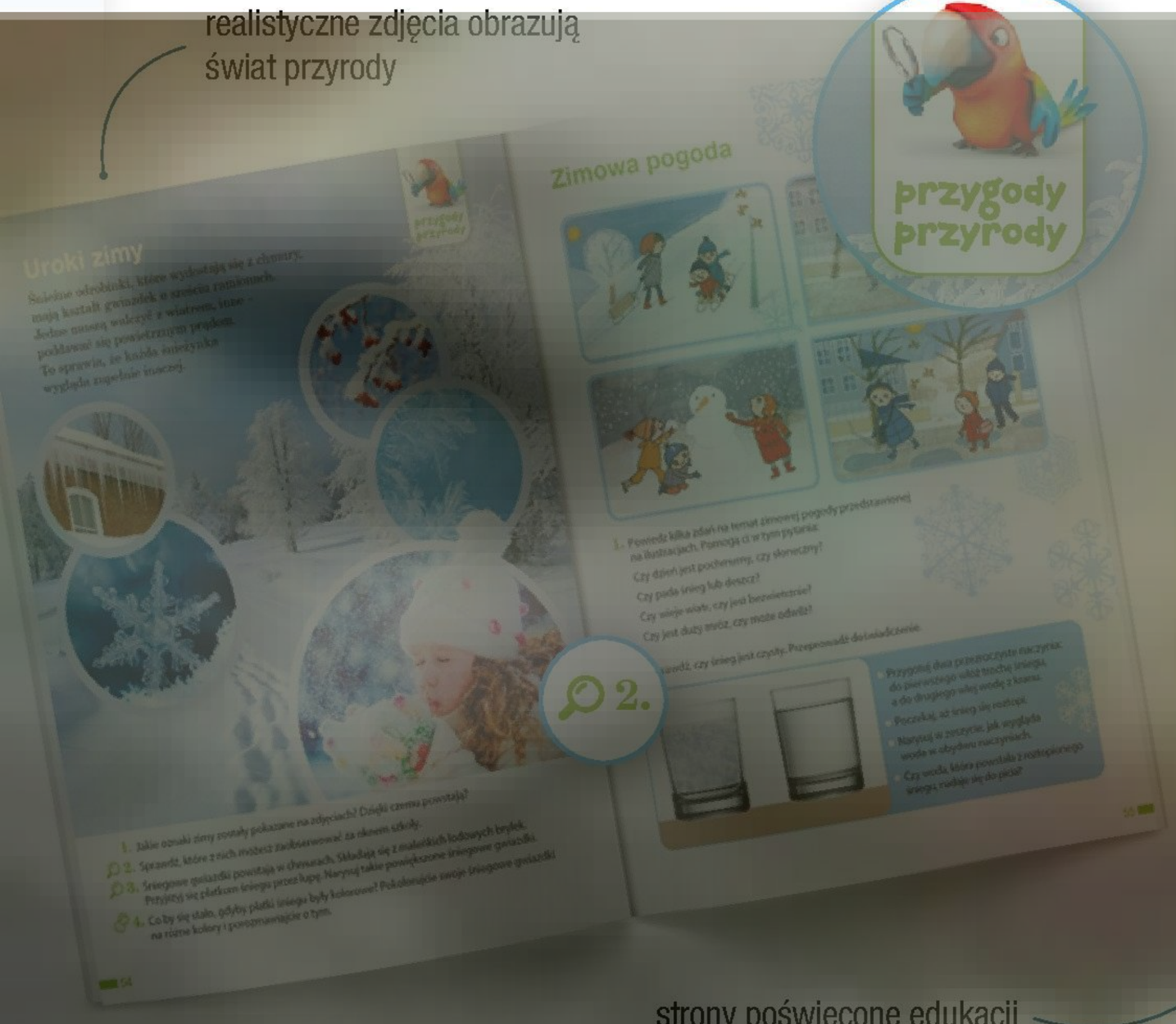

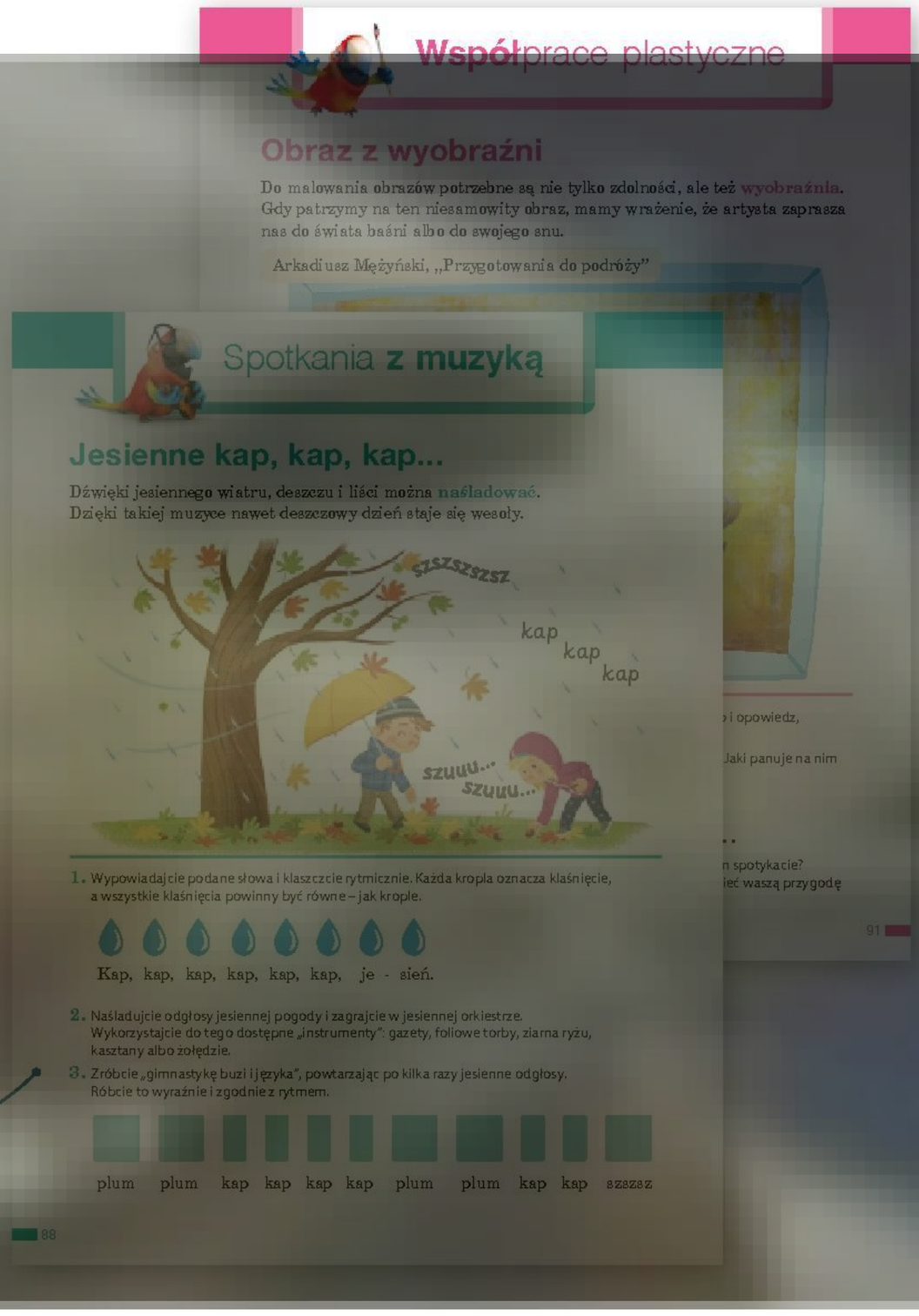
czytam i rozumiem
(rozumienie czytanego tekstu)

drugi poziom trudności
(tekst z kolorystycznym
podziałem na sylaby)

trzeci poziom trudności
(tekst czarny)

realistyczne zdjęcia obrazują
świat przyrody

strony poświęcone edukacji
artystycznej i współpracy

tekst do słuchania

spotkanie z lekturą

Lucyna Krzemieniecka

Jak się krasnalek z borsukiem na spacer wybierali

Przyszedł raz krasnoludek do borsuka i puka:

– Chodź ze mną, borsuczku, na spacer. Akurat jest południe, cudnie. Poszlibyśmy nad potok jarzębinę zobaczyć, bo ma podobno czerwone korale. Chodź, borsuczku.

– Jeszcze czego – mruczy borsuk. – Kto by tam chciał w biały dzień na spacer chodzić. Dopiero z polowania wróciłem o świcie, muszę się wyspać należycie. Norę sobie wyczyściłem, wysprzątałem szczerze i leżę.

– Ano, to siedź jak borsuk w norze – mówi krasnal. – Jak nie, to nie. – I poszedł sam na spacer.

tytuł kręgu

Bolało

Lekcja na boisku była całkiem m
Superwesoła zabawa. Najpierw we
na , potem jazda na .
Ale na lodowisku Marek złapał Alka za .
Alek upadł. Bolało go kolano. Marek zaraz zawołał pana od gimnastyki. Pan zabrał Alka do klasy. Potem Alka zabrała mama. Marek był smutny. On tak lubi Alka.

1. zego Alek upadł podczas jazdy na łyżwach?
2. J yślisz, dlaczego Marek był smutny?
3. jest twoja ulubiona zabawa zimowa? Dlaczego
o czym trzeba pamiętać podczas zimowych zabaw

pożeracze liter

tekst dla dzieci, które potrafią już czytać (z 23 liter podstawowych)

dodatkowe teksty z wprowadzanych liter na końcu podręcznika

Czytam i rozumiem

Teksty doskonalące czytanie

b B

Bolka boli bok.
– Ale boli! – biada blady Bolek.
– Buu! Buu! – biadoli obok
byk Bob, bo byka Boba boli oko.
Medyk bada Bolka. A kto bada byka Boba?

c C

Kto to? To baca Lucek. A obok kucyk bacy.
Cmok, cmok! – cmoka baca. Ta to cudo!
A to co? To . A tam kic, kic! To kica . Baca Lucek lubi . A co lubi kucyk bacy Lucka?

ćwiczenia z edukacji polonistycznej i społecznej

wprowadzenie w świat emocji i wartości

między nami

Rafał Witek

Śnieg pada!

Pani Hania właśnie czytała dzieciom opowiadanie o pier
kiedy nagle Maciek krzyknął:

– Patrzcie, ile śniegu!

Wszyscy odwrócili głowy i spojrzeli za okno. Ja też. A tam – kom
biało! Z nieba spadały grube płatki i pokrywały miasto puchową pierzyną. Boisko szkolne, auta, latarnie – wszystko stawało się białe.

– Ale super! – ucieszył się Kuba. – Ulepimy bałwana!

– I urządzimy bitwę na śnieżki! – dodał Emil.

– E tam! – przerwała im Klara. – Wolę pojeżdżać z górki na sankach.

Wszystkie dzieci w klasie cieszyły się, klaskały w dłonie i opowiadały, co będą robić po lekcjach.

– Po co czekać? – zadecydowała pani Hania. – Najlepiej chodźmy na dwór od razu!

No, takiego wybuchu radości, jaki nastąpił po tych słowach, to ja jeszcze nie widziałam. Sama też byłam uradowana. Wcześniej nie miałam do czynienia ze śniegiem i bardzo chciałam go dotknąć. Jest suchy czy mokry? Gładki czy szorstki? Smaczny czy niedobry?

– Zaraz się wszystkiego dowiesz – szepnęła pani Hania, tak jakby czytała w moich myślach. – Tylko uważaj, żeby się nie przeziębić – dodała i nałożyła na grzbiet swoją wełnianą czapkę. – Po co psuć sobie zimową radość katarem?

1.
2.
zego ucieszyły się dzieci? Co sprawiło im radość?
o tobie sprawia radość zimą? A co sprawia radość innym dzieciom? Porozmawiajcie o tym w klasie.
3. Co mogłoby popsuć radość papudze? Na co powinna uważać?

Radość pojawia się wtedy, gdy spotka nas coś miłego, gdy coś bardzo nas cieszy. Kiedy odczuwamy radość, często się śmiejemy i jest nam bardzo przyjemnie. Radość można czuć na przykład podczas wesołej zabawy, gdy uda nam się zrobić coś, co sobie zaplanowaliśmy, lub gdy przyjemnie spędzamy czas z bliskimi. Ogromną radość sprawiają nam też miłe niespodzianki. Nasza radość jest jeszcze większa, jeżeli możemy ją przeżywać razem z innymi.

przekaz dla dziecka o emocjach i wartościach

Zdrobnienia

1. Przyjrzyj się historyjce obrazkowej i opowiedz, co się wydarzyło.

- Przeczytaj tytuły. Wybierz ten, który najbardziej ci się podoba. Zapisz go w zeszycie.

Balony Anki

Ludek na nitce

Biedny balonik

2. Przeczytaj informacje i wskaż pasujące do nich obrazki.

Malutkie balony to baloniki.

Malutkie batony to batoniki.

aj inne przy
kotki.

Nasz język polski

Baloniki, batoniki, kotki to zd

wprowadzenie w świat nauki o języku

zadania trudniejsze

myślę i uzasadniam

doświadczam i odkrywam

współpracuję z innymi

wspólne słuchanie

Helena Bechlerowa

Parasole

Na ulicy pod drzewami
parasole dwa.
Pod tym dużym idzie mama,
pod tym małym – ja.
Idę z mamą. Idę, słucham,
mama słucha też,
jak z drzewami o czymś szepcze
rozgadany deszcz.
Szepcze cicho, to znów głośniej,
w rynny dzwoni, gra
i wesoło stuka, puka
w parasole dwa.

1. O czym jest mowa w tym wierszu? Jaki jest jego nastrój?
2. Jakie dźwięki wydają krople deszczu stukające w parasol? Ułóż i zagraj na jakimś instrumencie, wyklaszcz albo wystukaj swój „deszczowy rytm".
3. Jak zachowuje się deszcz, o którym mowa w wierszu? Co robi?

pożeracze liter

Pogoda pod psem

Mamy listopad. Pada i pada. Wiatr wieje nad domami. Ulewny puka w rynny, stuka w parapet. Za oknem strugi wody. Na ulicy pod smutnym parasolem tylko smutny pan i dwa mokre pieski. Ale w domu jest miło. Palimy w kominku, tyka stary zegar. Okropna jest taka pogoda. Nawet Azor umyka pod koc. To pogoda pod psem.

1. Jaki jest nastrój tego tekstu? O czym on mówi?
2. O jakiej pogodzie można powiedzieć, że to pogoda pod psem ?
3. Kiedy padający deszcz może być przyjemny i wesoły, a kiedy lepiej nie wychodzić z domu, gdy pada? Jak myślisz?
4. Jak trzeba się ubierać w deszczowe jesienne dni? Porozmawiajcie o tym.

przygody przyrody

Jesienna pogoda

1. Opowiedz o pogodzie pokazanej na zdjęciach. Na których z nich jest jesienna pogoda?
2. Który symbol pogody pasuje do którego zdjęcia? Porozmawiajcie o tym.
3. Przyjrzyj się, jak wygląda świat za oknem. Które zdjęcie ci go przypomina?
4. Chcesz się dowiedzieć, jak powstaje deszcz? Poproś kogoś dorosłego o nalanie wrzątku do szklanego naczynia. Przykryj naczynie talerzykiem. Obserwuj talerzyk od spodu. Co zauważasz?

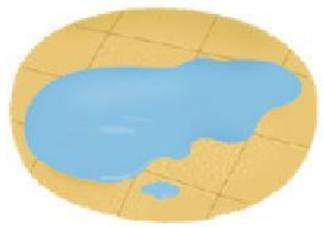
Kiedy pada deszcz…

1. Wskaż w każdym rzędzie rysunek, który nie pasuje do pozostałych. Uzasadnij swój wybór.

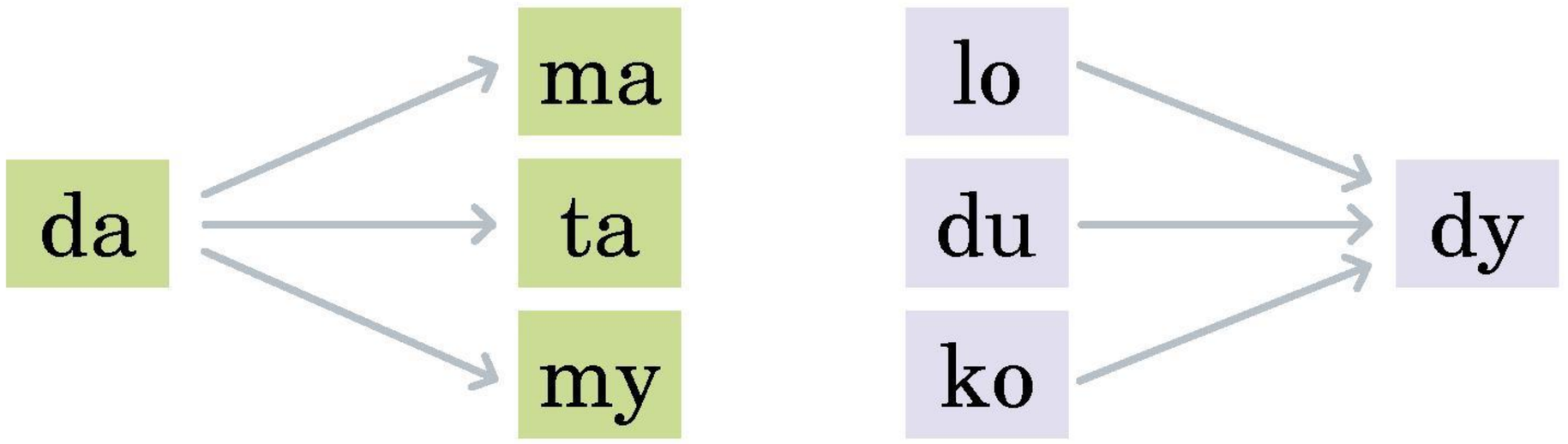

2. Połącz sylaby i odczytaj powstałe wyrazy. Zapisz te wyrazy w zeszycie.

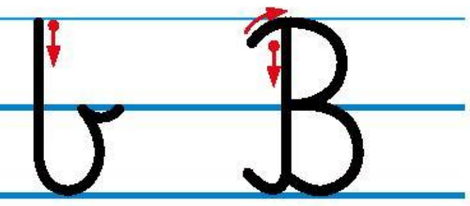

3. Przeczytaj zdania i przepisz je do zeszytu.

Tomek ma dom.

My mamy domy.

b B

bu ty

buty

buda

bilet

balet

butelka

bok

blok

To mama i Beata.
A tam blat i .
Obok bukiet .
Tu buty dla Beaty,
a tam buty dla mamy.
A buty dla Kuby?

Mama ma buty dla Beaty.
Te buty to baletki. Beata lubi balet.
I dla Kuby mama ma buty.
To malutkie [redacted] butki.
Buty mamy to botki.
Mama dba o buty.

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **b**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **b**, **B**. Odczytaj je.
- Odszukaj zdanie, które mówi o tym, co lubi Beata. Odczytaj je.

Zdrowo się odżywiamy

Żeby być zdrowym, trzeba właściwie się odżywiać. Posiłek powinien być różnorodny, czyli zawierać produkty z różnych grup. Podstawą codziennej diety są warzywa i owoce, główne źródło witamin. Powinniśmy je jeść kilka razy dziennie. Ważne jest też spożywanie produktów zbożowych oraz mleka i jego przetworów, czyli nabiału. Dzięki produktom mlecznym mamy mocne kości i zdrowe zęby. Białka i tłuszcze zawarte w mięsie budują nasz organizm i dają nam siłę do działania. Cukier, zawarty nie tylko w słodyczach, ale w większości produktów, które zjadamy, daje nam dużo energii. Pamiętajmy tylko o tym, żeby nie jeść go zbyt wiele.

nabiał

warzywa i owoce

produkty zbożowe

mięso i jego przetwory

słodycze

Bardzo ważnym posiłkiem jest śniadanie. Dzięki niemu masz siłę do nauki. Unikaj natomiast objadania się na kolację, szczególnie słodyczami.

1. Jakie znasz inne produkty należące do każdej z grup?
2. Podaj przykłady produktów, które nie są zbyt zdrowe. Jak myślisz, dlaczego tak jest?
3. Dobierzcie się w grupy i ułóżcie jesienny jadłospis na jeden dzień. Narysujcie na kartce z bloku wybrane dania. Jadłospis powinien się składać z pięciu zdrowych posiłków.

c C

ce bu la

cebula

cuda

taca

ulica

koc

kolec

Cecylka

Ile cebul mają mama i Cecylka?

To Cecylka i mama Cecylki.

 – Cecylko, co my tu mamy?

 – Mamy , 2

i , mamo.

 – A tu co?

 – Mamo! Tu mamy 2 cebule.

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **c**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **c**, **C**. Odczytaj je.
- Odszukaj w tekście pytania. Przeczytaj je.

Mama ma dla Cecylki malutkie cudaki.
– Cecylko, to Lucek i Mucek. Lucek ma kolce, a Mucek macki.
– A to co, mamo?
– Kucyk!
– Mamo, ale to cudo!
Cecylka lubi takie cacka.

spotkanie z lekturą

Lucyna Krzemieniecka

Jak się krasnalek z borsukiem na spacer wybierali

Przyszedł raz krasnoludek do borsuka i puka:

– Chodź ze mną, borsuczku, na spacer. Akurat jest południe, słońce świeci cudnie. Poszlibyśmy nad potok jarzębinę zobaczyć, bo ma podobno nowe, czerwone korale. Chodź, borsuczku.

– Jeszcze czego – mruczy borsuk. – Kto by tam chciał w biały dzień na spacer chodzić. Dopiero z polowania wróciłem o świcie, muszę się wyspać należycie. Norę sobie wyczyściłem, wysprzątałem szczerze i leżę.

– Ano, to siedź jak borsuk w norze – mówi krasnal. – Jak nie, to nie. – I poszedł sam na spacer.

A borsuk wysiedział się w norze, wyleżał, wyspał i kiedy ciemna nocka zajrzała do nory, poczuł się dopiero do spaceru skory. Puka więc w drzewo do wiewiórczej dziupli do krasnoludka i prosi:

– Chodź na spacer, malutki, gwiazdy już mrugają i nocka ciemna tuła się po lesie. Chodź.

– Jeszcze czego – mruczy krasnal zaspany. – Kto by tam w ciemną noc po lesie się włóczył! W dzień spacerowałem, jarzębinę oglądałem, wrzosy wąchałem i brzozowe liście złote! Teraz spać mam ochotę.

– Ano, jak nie, to nie – rozgniewał się borsuk.

I poszedł w głąb lasu za nocką ciemną.

Bo to zależy od upodobania: kto dzień, a kto nockę wybiera do spania.

---

1. Dlaczego krasnal i borsuk nie poszli razem na spacer? Opowiedz tę historię własnymi słowami.
2. Przeprowadźcie w parach rozmowę borsuka z krasnalem.
3. Jakie znasz zwierzęta prowadzące nocny tryb życia?
4. Narysujcie w parach na kartce z bloku komiks do tej opowieści.

n N

n N

noc

□

noc

□□

nuta

lina

malina

kolana

Natalka

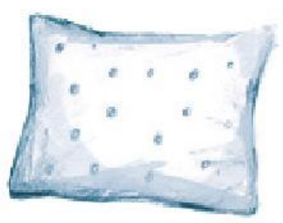
balkon

To Natalka. Ona lubi noc i .
Tam balkon i .
Na kotka Luna.
I Luna lubi noc.
Obok Luny lata motyl.
To nocny motyl.

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **n**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **n**, **N**. Odczytaj je.
- Wskaż w tekście imiona. Podziel je na sylaby.

To Nulek, malutki Natalki.
Ten Nulek to kundelek.
Natalka da mu milutki kocyk i .
Natalka tuli Nulka.
A on tylko kuli i umyka na koc.
A co tam lata?
To . I ona lubi noc.

Przed zimą

dzięcioł

dzik

zając

jeż

sójka

kret

gil

wiewiórka

sarna

sikora

borsuk

1. W jaki sposób przedstawione na ilustracji zwierzęta przygotowują się do zimy?
2. Którym zwierzętom będzie potrzebna pomoc ludzi, żeby mogły przetrwać zimę?

Przyroda szykuje się do zimy

Zwierzęta różnie przygotowują się do zimy. Zmieniają futra na cieplejsze, gromadzą zapasy w norach i dziuplach. Niektóre najadają się na zapas i zasypiają w ciepłych schronieniach. Są też zwierzęta, które ani nie zasypiają, ani nie gromadzą zapasów. Zimą poszukują wyschniętych roślin, obgryzają młode drzewka albo polują. Niektóre ptaki, na przykład skowronek, jaskółka, bocian i żuraw, odlatują do ciepłych krajów, dlatego nie można ich spotkać zimą w Polsce.

1. Przyjrzyj się zdjęciom ptaków. Powiedz, jak wygląda każdy z nich.

2. Gdzie można spotkać te ptaki? Porozmawiajcie o tym.

3. Jakie inne ptaki odlatują z Polski na zimę? Poszukaj informacji w książkach lub w internecie.

Drzewa, podobnie jak zwierzęta, szykują się do zimy. Zrzucają liście, nie wypuszczają nowych gałązek i pąków. W ich pniach ubywa soków. Dzięki temu stają się bardziej odporne na zimowe mrozy.

4. Przyjrzyj się zdjęciom i opowiedz, jak zmienia się wygląd drzewa w różnych porach roku.

przygody przyrody

Jesienne dni

Jesienią dni stają się krótsze. Dzieje się tak, ponieważ słońce coraz później wschodzi i coraz wcześniej zachodzi. Teraz słońce jest niżej nad ziemią, niż było o tej samej porze dnia w lecie. Zimą będzie jeszcze niżej.

1. Jaką „drogę" pokonuje słońce latem, a jaką jesienią? Porozmawiajcie o tym.

2. Przyjrzyjcie się ilustracji i spróbujcie wyjaśnić, skąd się biorą dzień i noc.

Małgorzata Strzałkowska

Nudek i Dudek

Ale cudny ludek!
– Mamo! Mamo! Ten ludek
to ludek Nudek!

Ale ~~mek~~

~~lon~~

~~nna~~!

To ludek Anki. A ten na dole
to ludek mamy. Ludek Anki
to ludek Nudek.
A ludek mamy
to ludek Dudek.

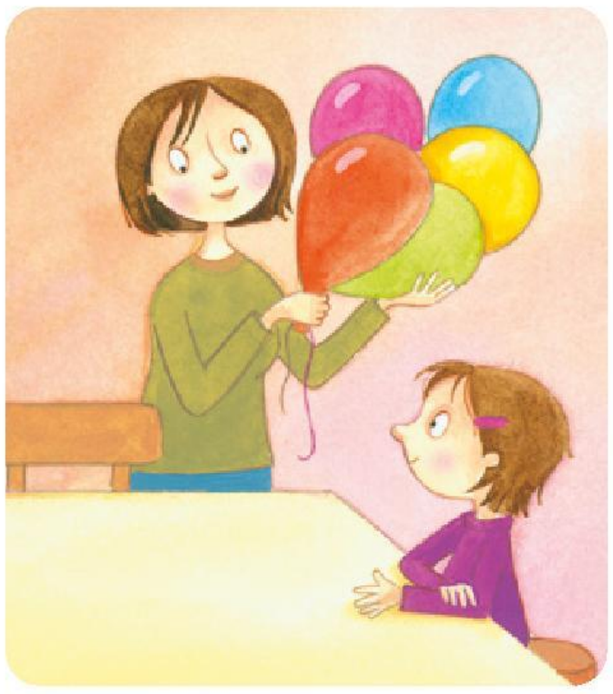

1. Przeczytaj samodzielnie tekst.
   Podczas czytania rozwiązuj rebusy.
2. Przeczytaj tekst jeszcze raz – najładniej
   jak potrafisz.
3. Wskaż na ilustracji Nudka i Dudka.

Zdrobnienia

1. Przyjrzyj się historyjce obrazkowej i opowiedz, co się wydarzyło.

- Przeczytaj tytuły. Wybierz ten, który najbardziej ci się podoba. Zapisz go w zeszycie.

Balony Anki

Ludek na nitce

Biedny balonik

2. Przeczytaj informacje i wskaż pasujące do nich obrazki.

Malutkie balony to baloniki.

Malutkie batony to batoniki.

Malutkie koty to kotki.

- Podaj inne przykłady takich wyrazów.

Nasz język polski

Baloniki, **batoniki**, **kotki** **to zdrobnienia.**

p P

pa le ta

paleta

pan

pole

palma

plama

lampa

ptaki

To paleta i .

Malutka Ida ma blok.

Ona lubi malunki palcami.

Alek ma . Ulepi dla Idy

pudelka Pimpka.

Pola ma album.

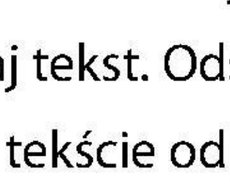
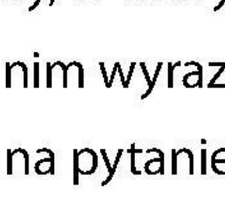
Ile tu nalepek! To ptaki

i motyle, a to koty.

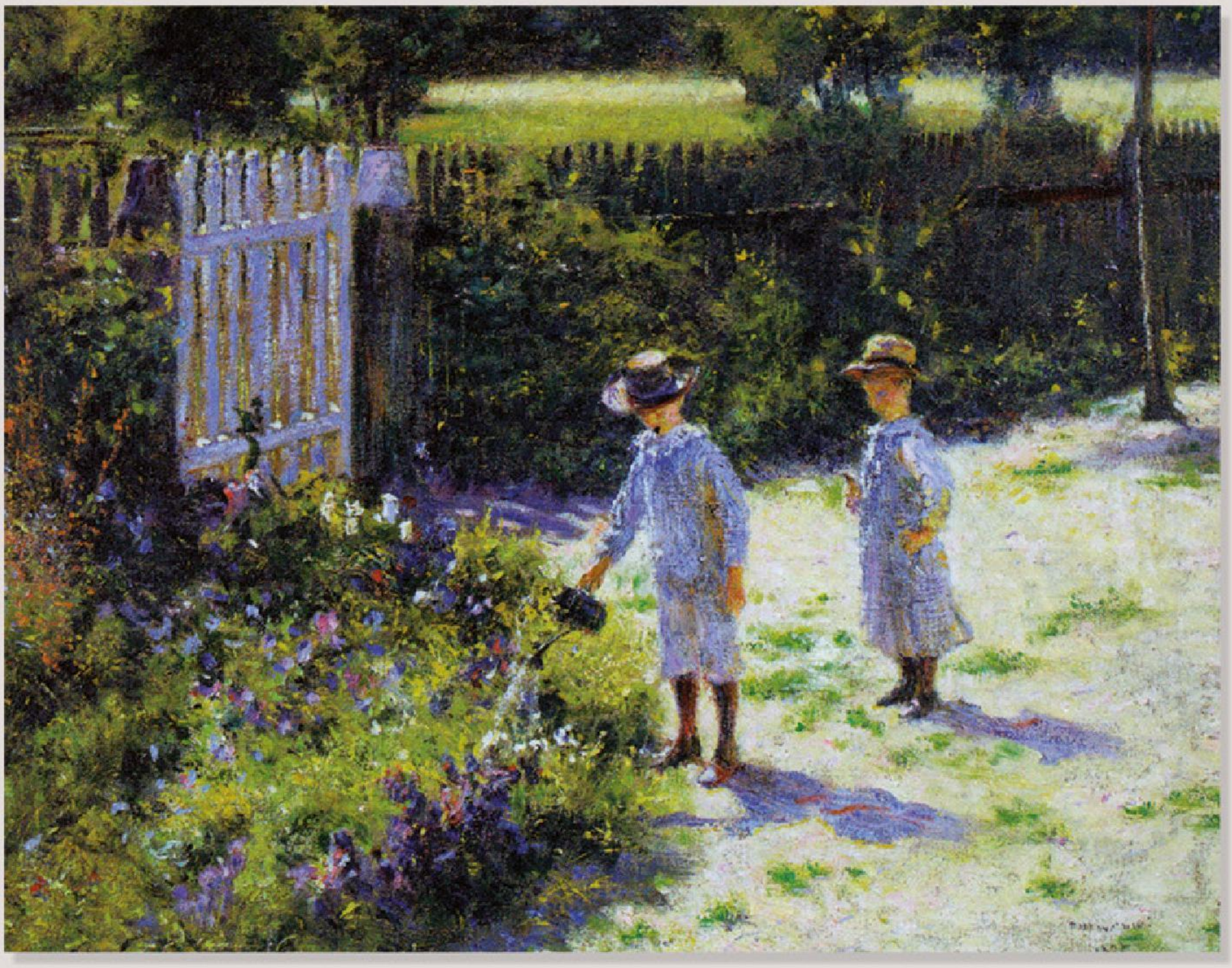

Co ulepi Alek dla Idy?

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **p**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **p**, **P**. Odczytaj je.
- Znajdź w tekście odpowiedź na pytanie: Co lubi Pamela?

Ida da mamie upominek. Ma [redacted] palce. Pac, pac! Co to? To plamy. Te plamy to podobno tulipany. A to Poli. Na nim palmy i cudne ptaki. Pod palmami i . Ta to Pamela. Pamela lubi daktyle i loty nad palmami.

W galerii

Władysław Podkowiński „Dzieci w ogrodzie”, 1892 rok

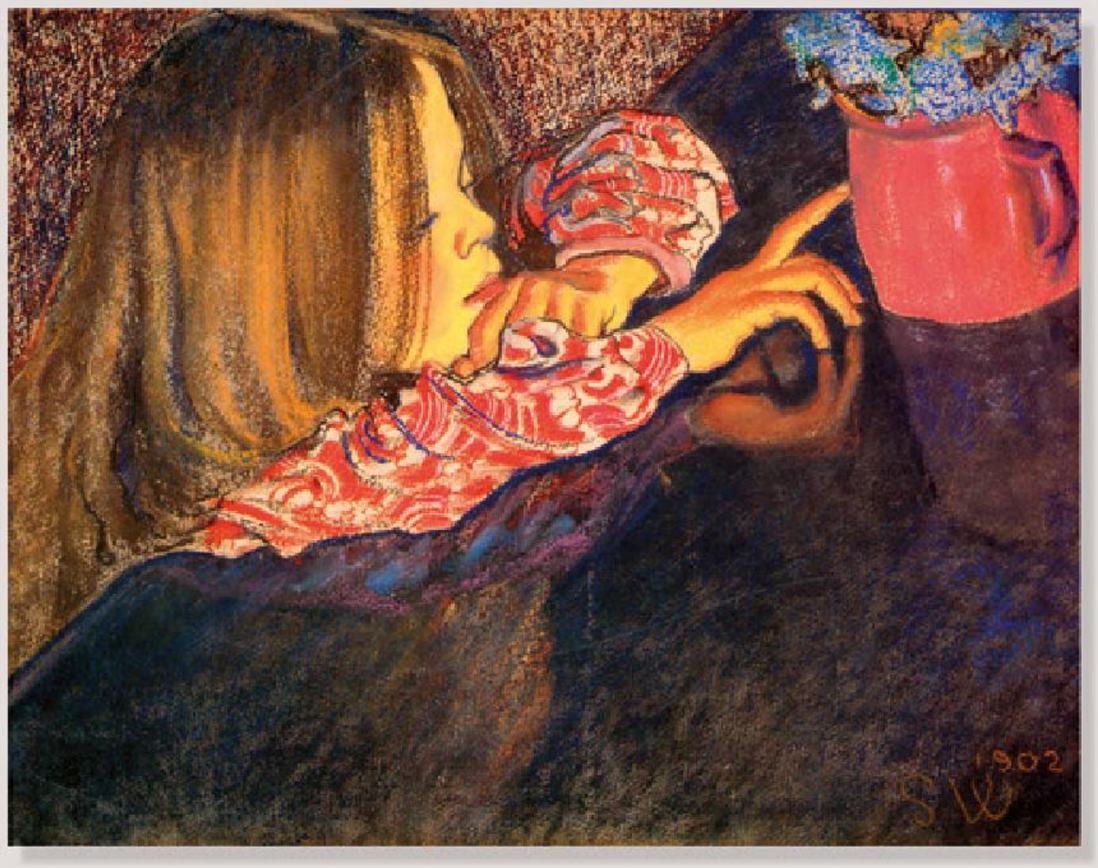

Tadeusz Makowski
„Kapela dziecięca”, 1922 rok

Olga Boznańska
„Dziewczynka
z chryzantemami”,
1894 rok

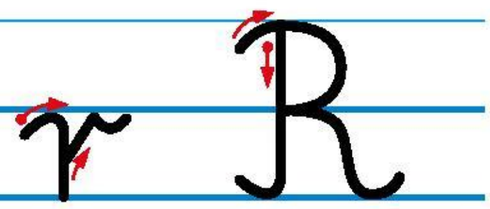
Stanisław Wyspiański
„Dziewczynka z dzbankiem”, 1902 rok

Józef Mehoffer
„Dziwny ogród”, 1903 rok

1. Który obraz podoba ci się najbardziej? Dlaczego?
2. Jak wyglądają dzieci przedstawione na obrazach?
3. Co jest potrzebne, żeby malować obrazy? Ustalcie to wspólnie.
4. Gdzie możemy podziwiać obrazy namalowane przez sławnych artystów?
5. Jak należy się zachowywać w galerii sztuki? Porozmawiajcie o tym w klasie.

r R

ra ma

rama

rak

robot

Radek

korona

kanarek

komputer

To pan Robert,
tata Karoliny. On ma
komputer. Pan Robert
robi plakat na koncert.
To taka trudna praca.
A to rama do plakatu.
Tam Romek, brat Karoliny.
A tu Romka. To on
da ten koncert.

Co robi pan Robert?

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **r**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **r**, **R**. Odczytaj je.
- Znajdź w tekście odpowiedź na pytanie: Co robi pan Robert?

Karolina ma kredki i papier. Od rana robi portret. To autoportret. Karolina ma tu kokardy i okulary. A ramka do portretu? Karolina nalepi na karton cekiny i brokat. Trudna praca! Ale Karolina to lubi. Ten portret to podarunek dla brata.

wspólne słuchanie

Dorota Gellner

Prezent dla Mikołaja

A ja się bardzo, bardzo postaram
i zrobię prezent dla Mikołaja.

Zrobię mu szalik piękny i nowy,
żeby go nosił w noce zimowe.

I żeby nie zmarzł w szyję i w uszy,
gdy z burej chmury śnieg zacznie prószyć.

Niech się ucieszy Mikołaj Święty –
tak rzadko ktoś mu daje prezenty.

1. Jaki prezent dostanie Święty Mikołaj? Jak myślisz, czy mu się przyda?
2. Co jeszcze można podarować Świętemu Mikołajowi? Porozmawiajcie o tym w klasie.
3. Narysuj na kartce z bloku swój prezent dla Świętego Mikołaja.
4. Dlaczego dajemy innym prezenty?

Małgorzata Strzałkowska

Podarki

To , a to podarki. To tablica
dla Romy. To kotek dla Arka.
To rolki dla Romana i Bronki.
To malutka lalka dla Marty.
Tu klocki dla Anety. A to narty
dla Piotra. Ale Piotr robi miny.
– E tam, takie narty…
A tu auto dla Roberta.
Robert ma takie auto.
Ale to nic. Trudno.
O! A to co? Tu cudny papier,
a tu kokarda. To podarek
od Roberta dla .
Bo i lubi podarki.
Co Robert mu da?

1. Przeczytaj tekst, najładniej jak potrafisz.
2. Powiedz, jakie podarki dostały dzieci. Zapisz ich nazwy w zeszycie .
3. Przeczytaj pytanie z końca tekstu. Odpowiedz na nie.

s S

smok

□□□□

smok

□□□□

sok

sos

sala

kasa

pasek

sasanka

Sebastian lubi smoki.

Ma

o smoku Kosmatku.

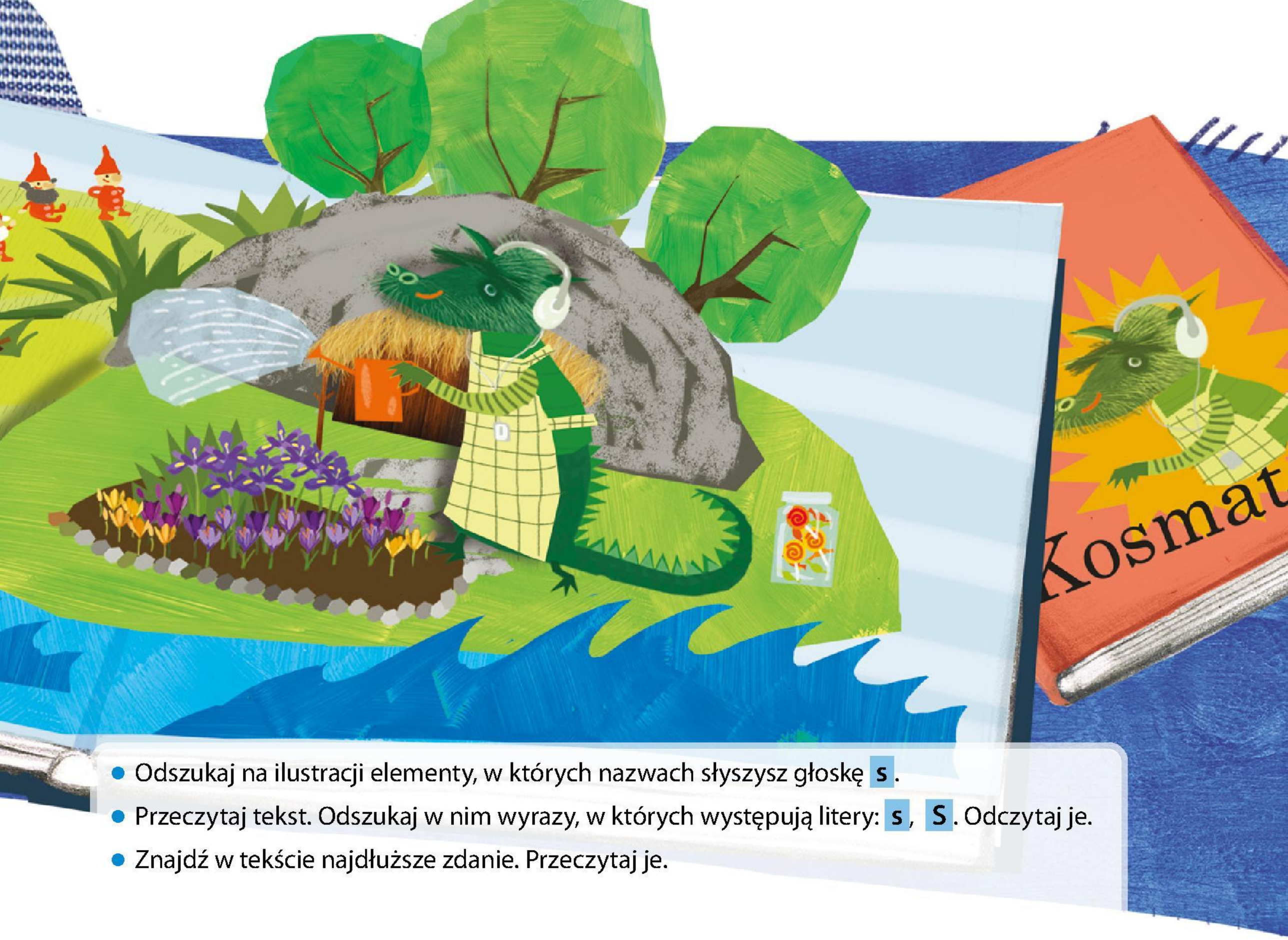
Ten Kosmatek to dobry, ale smutny smok.

Sebastian całutkie ranki duma o tym biednym smoku.

On taki samotny na . Sebastian robi statek dla smoka.

Jakim smokiem jest Kosmatek?

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **s**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **s**, **S**. Odczytaj je.
- Znajdź w tekście najdłuższe zdanie. Przeczytaj je.

Pod lasem stoi dom smoka Kosmatka.
Kosmatek to stary, dobry smok.
On ma sto lat.
Lubi tylko kluski i ser.
Ale co sobota ma na deser cukierki i .
Rankiem klei samoloty i lepi krasnale.
Smok Kosmatek ma na rabatce obok domu
krokusy i irysy.
Kosmatek nuci piosenki.

Niezwykłe zwierzęta

Najsympatyczniejszy ze współcześnie żyjących „smoków” – kameleon – jest znany ze swej zmienności. Jednak wbrew temu, co się o nim mówi i myśli, kameleon nie dopasowuje swojej barwy do zmieniającego się otoczenia. Na kolor jaszczura wpływa raczej jego samopoczucie i nastrój, a czasami po prostu temperatura. Gdy jest mu ciepło, zielenieje, i to wcale nie ze złości. Gdy robi się chłodniej, blednie, ale nie ze strachu.

konik morski

gacek

waran

1. Powiedz, jak wyglądają zwierzęta pokazane na zdjęciach. Jakie baśniowe stwory przypominają?
2. Jakie znasz zwierzęta występujące w baśniach? Które z nich zostały wymyślone, a które istnieją naprawdę?
3. Zorganizujcie w klasie zabawę w „kameleona”. Za pomocą ruchu i gestów naśladujcie wymyślone przez siebie zwierzę, a następnie pokażcie, jak to zwierzę zmienia się w inne.

Rafał Witek

Nie lubisz pomidorowej?

Dziś Jasiek przyszedł do szkoły dopiero na ostatnią lekcję. Na prawej ręce miał gips. Wielki, od pachy aż do kciuka.

– Przewróciłem się na łyżwach – wyjaśnił.

– Oj, niedobrze. Przed samymi świętami – zasmuciła się pani. – Ale nie martw się, będziemy ci pomagać.

Zaraz potem zadzwonił dzwonek i poszliśmy do stołówki na obiad. Przez cały czas staraliśmy się troszczyć o Jaśka i jego rękę. Ja leciałam przodem i wołałam: „Z drogi! Z drogi!”. Tomek zajął Jaśkowi miejsce przy stole i przyniósł krzesło z miękkim siedzeniem. Zuzia zaproponowała mu swój kompot, a Magda zastanawiała się głośno, czy nie byłoby dobrze owinąć gipsu folią, żeby się tym kompotem nie zamoczył.

Dzieci z innych klas zauważyły zamieszanie wokół Jaśka i zbiegły się, żeby obejrzeć jego gips. Jednak chłopiec wcale nie wyglądał na ucieszonego tym zainteresowaniem. Siedział na krześle i do nikogo się nie odzywał. A gdy pani kucharka przyniosła wazę z pyszną zupą pomidorową, nawet jej nie tknął.

– Nie lubisz pomidorowej? – spytała Zuzia, pałaszując swoją porcję.

– Lubię – szepnął Jasiek. – Tylko… lewą ręką trudno mi sobie nalać…

„Ale z nas pomocnicy!” – pomyślałam i zrobiło mi się wstyd. Gdybym była człowiekiem, a nie papugą, na pewno bym się zaczerwieniła! Dokładnie tak jak Zuzia.

1. Co przytrafiło się Jaśkowi przed samymi świętami?
2. Jak koleżanki i koledzy z klasy pomagali chłopcu?
3. Dlaczego Jasiek nie wyglądał na ucieszonego zainteresowaniem i pomocą dzieci?
4. W jaki sposób należy pomagać, żeby inni naprawdę czuli nasze wsparcie i byli zadowoleni z tej pomocy?

Wrażliwość na potrzeby innych jest niezwykle cenna. Oznacza, że jest dla nas ważne, jak może się czuć i czego może potrzebować druga osoba. Jeśli staramy się zrozumieć innych i wyobrazić sobie, co przeżywają, w sposób naturalny zachowujemy się tak, żeby naprawdę czuli nasze wsparcie. Łatwiej nam pomagać innym, gdy jesteśmy wrażliwi na ich potrzeby.

Poranek

To dom Eli, Kuby i Poli. Od rana sporo tu roboty. Mama lepi . Ale dobra ta kapusta z ! Ela da kluski do miski. Potem doda mak, cukier, mleko i bakalie. oskrobie i posoli karpia. Potem pokroi cebulki na plasterki. Da to do i do pieca. Kuba klei i . Tata kupi i lampki.

– Mamo, kiedy ustroimy ? – pyta malutka Pola.

---

1. Przeczytaj tekst, najładniej jak potrafisz.
2. Odszukaj zdania mówiące o tym, co zrobi Ela. Odczytaj je.
3. Powiedz, jak rodzina Eli, Kuby i Poli przygotowuje się do świąt Bożego Narodzenia.

wspólne słuchanie

Tadeusz Kubiak

Podarunek dla Małgosi

Od podłogi do sufitu –
zieleń, zieloniutka.
Na gałązkach – baletnica
i kot w czarnych butkach.
Bomby różnokolorowe,
pozłacane szyszki,
pawie oczka, papierowe
dzbanki i koszyczki.
A na dole pod choinką
między gałązkami –
podarunek dla Małgosi.
Co?
Zobaczcie sami!

1. Jakie ozdoby znalazły się na choince w domu Małgosi? Jakich ozdób wymienionych w wierszu brakuje na ilustracji?
2. Jaki prezent mogła dostać Małgosia?
3. Kto ubiera choinkę w twoim domu? Jakie ozdoby się na niej znajdują?
4. Wykonajcie wspólnie długi łańcuch z kolorowego papieru i udekorujcie nim klasową choinkę.

przygody przyrody

Drzewa iglaste

Sosny, świerki i jodły to drzewa iglaste, które rosną w Polsce. Nie gubią one igieł na zimę i są zawsze zielone. Choinka to nazwa drzewa iglastego przystrojonego świątecznymi ozdobami.

sosna

świerk

jodła

1. Przyjrzyj się gałązkom drzew iglastych. Powiedz, czym się one różnią.
2. Porównajcie gałązki sosny, świerka i jodły z gałązkami waszej szkolnej choinki. Które z poznanych drzew ona przypomina?

Igły na drzewach iglastych to rodzaj liści. Jedynym polskim drzewem iglastym, które gubi igły na zimę, jest modrzew. Ma on delikatne, miękkie igły ułożone na gałązce jak pędzelki. Zastanów się, dlaczego nie możemy mieć w domu modrzewiowej choinki.

modrzew

Nasza choinka

1. Przeczytaj tekst. Wskaż wypowiedzi zakończone wykrzyknikiem.

To Oskar i tata.
A to malutka sosna
obok domu.
Ale mocny blask!
To od lampek na sosence.
Tata da lampki na balkon.
Ale cudne kolory!

2. Rozwiąż rebus, a poznasz nazwę ręcznie wykonywanej ozdoby choinkowej.
Powiedz, z czego jest zrobiona ta ozdoba.

y

t

3. Dobierz właściwy podpis do każdego obrazka. Odczytaj go.

plama
palma
lampa

pasek
piesek
piasek

kratka
kartka
kurtka

Nasz język polski

Kiedy chcemy wyrazić nasze uczucia, na przykład zachwyt, na końcu zdania stawiamy wykrzyknik zamiast kropki.

w W

w W

wo rek

wo**rek**

wo**da**

wa**ta**

wa**da**

so**wa**

tra**wa**

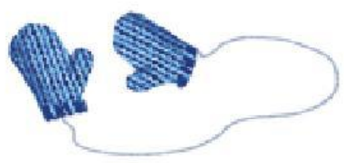
ma**ko**wiec

W sta**rym** dom**ku** pod la**sem**
ma**ma** A**mel**ki kro**i** ma**ko**wy
pla**cek**. Puk, puk! Kto to
pu**ka**? A**mel**ka stoi o**bok** .
A tam wiel**ki** wo**rek**.
Kto tu po**sta**wił ten wo**rek**?
To na pew**no** .

Co kroi mama Amelki?

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **w**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **w**, **W**. Odczytaj je.
- Odszukaj w tekście poniżej zdanie zakończone wykrzyknikiem. Dlaczego został tam postawiony?

Co tam mamy w tym wielkim worku?
Dla taty krawat. Dla mamy druty i .
Mama wykona dla Amelki. Mamy tam dwie nowe sukienki – dla Amelki i malutkiej Ewy. I dla lalek. Ale wesolutko i milutko w domu Amelki! Smakowite potrawy i cudne upominki pod .

Wigilijne potrawy

ryba

pierogi

kapusta

pierniki

kompot

bakalie

makowiec

1. Jakie potrawy zwykle znajdują się w Polsce na wigilijnym stole?
2. Jakie potrawy przygotowuje się na wigilię w twoim domu? Które z nich najbardziej lubisz?
3. Kiedy, zgodnie ze zwyczajem, należy zasiąść do kolacji wigilijnej?
4. Podczas wigilii dzielimy się opłatkiem i składamy sobie życzenia. Powiedz, jakie życzenia złożysz swoim bliskim, jakie – swoim nauczycielom, a jakie – koleżankom i kolegom z klasy. Jakie życzenia tobie sprawiłyby przyjemność?

Wigilijna wieczerza

1. W domu trwają przygotowania do wigilijnej kolacji. Mama położyła na stole produkty, z których przyrządzi świąteczne potrawy. Ułóż ich nazwy z sylab i zapisz je w zeszycie.

rek se

ka ba lie

ba ry

ka ma ron

pus ka ta

ce wo o

- Jak myślisz, jakie wigilijne potrawy można przygotować z wypisanych przez ciebie produktów?

2. Przeczytaj zdanie mówiące o tym, co lubi Waldek. Zakryj je kartką i napisz w zeszycie z pamięci. Porównaj oba zdania.

Waldek lubi owoce.

wspólne słuchanie

Ludwik Jerzy Kern [fragmenty]

Bajka o Starym i Nowym Roku

O jednej porze,
raz do roku,
w zimowej nocy ciemnym mroku,
gdzieś,
gdzie nie sięga ludzki wzrok,
schodzi się z rokiem rok.

Jeden jest wielki
z siwą brodą,
drugi jest mały
z buzią młodą,
czyli, by rzec innymi słowy:
jeden jest Stary,
drugi Nowy.
[...]

Potem w ciemności słychać kroki...
To się rozchodzą oba roki.
W całkiem przeciwne idą strony:
Stary,
znużony i zmęczony,
Nowy,
o jasnych, złotych lokach,
wesoło sobie mknie w podskokach.

1. Kiedy spotykają się Stary i Nowy Rok?
2. Jak wygląda Stary Rok, o którym mowa w wierszu, a jak Nowy?
3. Mówi się czasem, że na rok składa się „dwunastu braci". O jakich „braci" tu chodzi? Czy potrafisz wymienić ich „imiona"?

Odmierzamy czas

1. W jakich sytuacjach posługujemy się tymi przedmiotami?

zegarek

minutnik

zegar

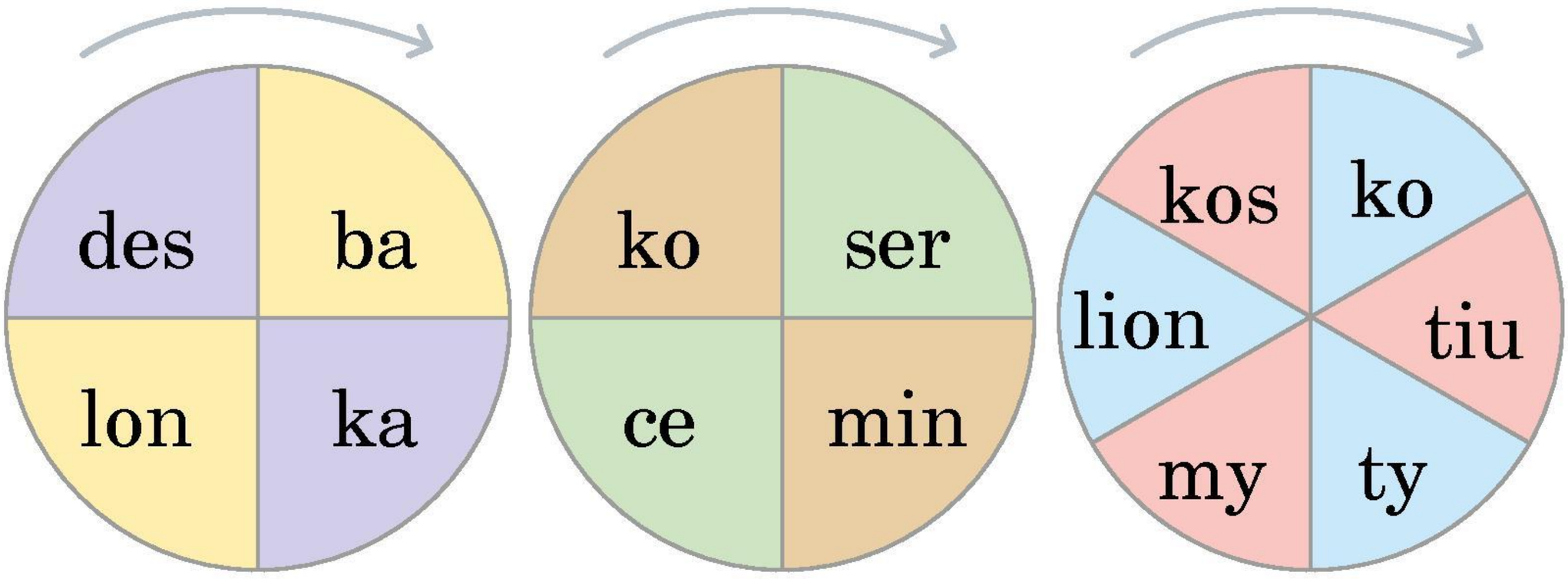

stoper

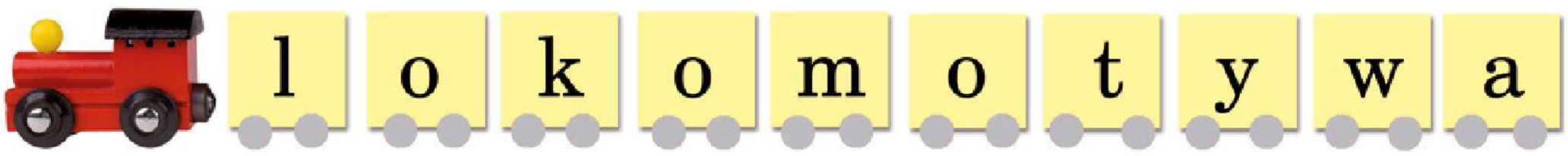

klepsydra

2. Poruszając się zgodnie z ruchem wskazówek zegara, utwórz wyrazy z sylab zapisanych na polach w tym samym kolorze. Napisz te wyrazy w zeszycie.

3. Ułóż i zapisz w zeszycie jak najwięcej wyrazów z liter znajdujących się w wyrazie lokomotywa. Możesz skorzystać z ruchomego alfabetu.

z Z

z Z

za mek

zamek

wazon

zebra

Zenek

zabawa

bluza

znak

Zapada zmrok. W starym zamku pan Zenon zamyka okna. Zapala i stawia na stole wazon z .
Z obrazu zerka na pana Zenona stara dama z .
Spod zbroi wysuwa blady nos zamkowa zmora Teodora.

Kto zerka z obrazu na pana Zenona?

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **z**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **z**, **Z**. Odczytaj je.
- Odszukaj w tekście zdanie opisujące kota Zawrota. Przeczytaj je.

A to kot Zawrot. On zna zamkowe zakamarki. Ten sprytny kocur ma ostre pazury i mocno drapie. Wie o tym zmora Teodora i zmyka z komnaty. Byle z dala od kota Zawrota. Bim-bom!

To na kominku. Pora na sen.

Zasypia pan Zenon i kot Zawrot.

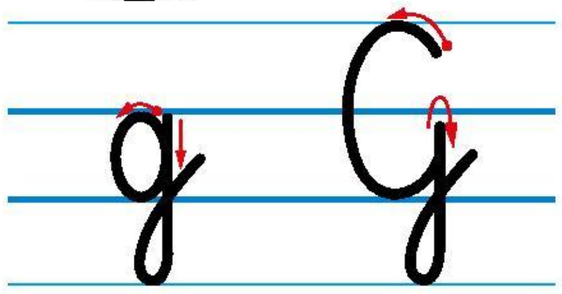
Dla zmory Teodory to pora zabawy.

Pory roku

przygody przyrody

1. Ile jest pór roku? Jak się nazywają?
2. Co się dzieje w przyrodzie w poszczególnych porach roku?
3. Jak są ubrane dzieci pokazane na ilustracjach? Co robią?

g G

gi ta ra

gitara

guma

waga

goryl

grabie

zegar

rogi

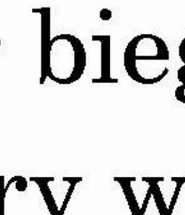

To Agata.
A to gitara Agaty.
Ta gitara to nagroda.

Gdy Agata wraca do domu,
odrabia prace domowe.
Potem ma wolne.
Gra proste i znane piosenki.
Gabo to pies Agaty.
On lubi, gdy Agata gra na . Merda ogonem i biega.
Ale to zabawny widok!

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **g**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **g**, **G**. Odczytaj je.
- Ile razy w tekście pojawia się imię dziewczynki?

To Igor, kolega Agaty. A to gitara Igora. Igor opowiada o tym, co lubi. W pogodne poranki Igor biega po parku i gra w ringo. Agata lubi gry w klasy i w berka. Igor pyta o zegary. Agata mu opowiada o swoim .
Na regale stoi portret Zygmunta.
On od wielu lat zbiera stare zegary.
A tu portret Igi. Ona lepi garnki z gliny.
Stawia te garnki obok .

Lubimy grać

1. Wybierz zdanie, które pasuje do ilustracji. Przepisz je do zeszytu.

Gutek gra w warcaby.

Agata gra w ringo.

Mama gra na flecie.

2. Przeczytaj wyrazy. Dobierz w pary te, które się rymują. Zapisz je w zeszycie.

rady　　duma　　gady

gamy　　wagony　　tamy

zagony　　guma

3. Utwórz wyrazy z sylab, poruszając się w kierunku, który wskazują strzałki. Popatrz na przykład. Każdy wyraz zaczynaj czytać od pokolorowanego pola. Napisz w zeszycie utworzone wyrazy.

gi	ga	wa	mi
ma	ta	ze	ga
ca	ga	ra	ta
ry	bo	zyn	da

gitara

Rafał Witek

Śnieg pada!

Pani Hania właśnie czytała dzieciom opowiadanie o pierwszakach z kosmosu, kiedy nagle Maciek krzyknął:

– Patrzcie, ile śniegu!

Wszyscy odwrócili głowy i spojrzeli za okno. Ja też. A tam – kompletnie biało! Z nieba spadały grube płatki i pokrywały miasto puchową pierzyną. Boisko szkolne, auta, latarnie – wszystko stawało się białe.

– Ale super! – ucieszył się Kuba. – Ulepimy bałwana!

– I urządzimy bitwę na śnieżki! – dodał Emil.

– E tam! – przerwała im Klara. – Wolę pozjeżdżać z górki na sankach.

Wszystkie dzieci w klasie cieszyły się, klaskały w dłonie i opowiadały, co będą robić po lekcjach.

– Po co czekać? – zadecydowała pani Hania. – Najlepiej chodźmy na dwór od razu!

No, takiego wybuchu radości, jaki nastąpił po tych słowach, to ja jeszcze nie widziałam. Sama też byłam uradowana. Wcześniej nie miałam do czynienia ze śniegiem i bardzo chciałam go dotknąć. Jest suchy czy mokry? Gładki czy szorstki? Smaczny czy niedobry?

– Zaraz się wszystkiego dowiesz – szepnęła pani Hania, tak jakby czytała w moich myślach. – Tylko uważaj, żeby się nie przeziębić – dodała i nałożyła mi na grzbiet swoją wełnianą czapkę. – Po co psuć sobie zimową radość katarem?

1. Z czego ucieszyły się dzieci? Co sprawiło im radość?
2. Co tobie sprawia radość zimą? A co sprawia radość innym dzieciom? Porozmawiajcie o tym w klasie.
3. Co mogłoby popsuć radość papudze? Na co powinna uważać?

Radość pojawia się wtedy, gdy spotka nas coś miłego, gdy coś bardzo nas cieszy. Kiedy odczuwamy radość, często się śmiejemy i jest nam bardzo przyjemnie. Radość można czuć na przykład podczas wesołej zabawy, gdy uda nam się zrobić coś, co sobie zaplanowaliśmy, lub gdy przyjemnie spędzamy czas z bliskimi. Ogromną radość sprawiają nam też miłe niespodzianki. Nasza radość jest jeszcze większa, jeżeli możemy ją przeżywać razem z innymi.

przygody przyrody

Uroki zimy

Śnieżne odrobinki, które wydostają się z chmury,
mają kształt gwiazdek o sześciu ramionach.
Jedne muszą walczyć z wiatrem, inne –
poddawać się powietrznym prądom.
To sprawia, że każda śnieżynka
wygląda zupełnie inaczej.

1. Jakie oznaki zimy zostały pokazane na zdjęciach? Dzięki czemu powstają?
2. Sprawdź, które z nich możesz zaobserwować za oknem szkoły.
3. Śniegowe gwiazdki powstają w chmurach. Składają się z maleńkich lodowych bryłek. Przyjrzyj się płatkom śniegu przez lupę. Narysuj takie powiększone śniegowe gwiazdki.
4. Co by się stało, gdyby płatki śniegu były kolorowe? Pokolorujcie swoje śniegowe gwiazdki na różne kolory i porozmawiajcie o tym.

Zimowa pogoda

1. Powiedz kilka zdań na temat zimowej pogody przedstawionej na ilustracjach. Pomogą ci w tym pytania:

Czy dzień jest pochmurny, czy słoneczny?

Czy pada śnieg lub deszcz?

Czy wieje wiatr, czy jest bezwietrznie?

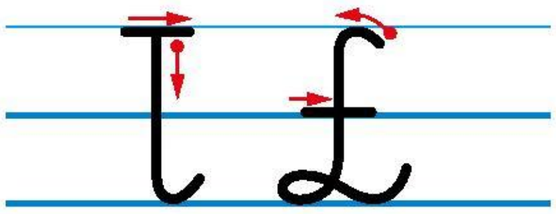
Czy jest duży mróz, czy może odwilż?

2. Sprawdź, czy śnieg jest czysty. Przeprowadź doświadczenie.

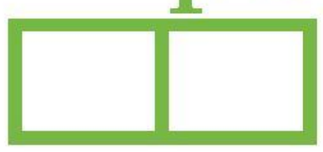
- Przygotuj dwa przezroczyste naczynia: do pierwszego włóż trochę śniegu, a do drugiego wlej wodę z kranu.
- Poczekaj, aż śnieg się roztopi.
- Narysuj w zeszycie, jak wygląda woda w obydwu naczyniach.
- Czy woda, która powstała z roztopionego śniegu, nadaje się do picia?

ł Ł

ła pa

łapa

łata

łopata

sałata

płatek

płotek

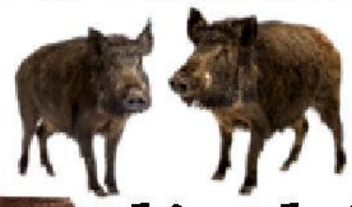
zawołał

Wokoło tylko biało i biało.
Zasypało pola i wioski.

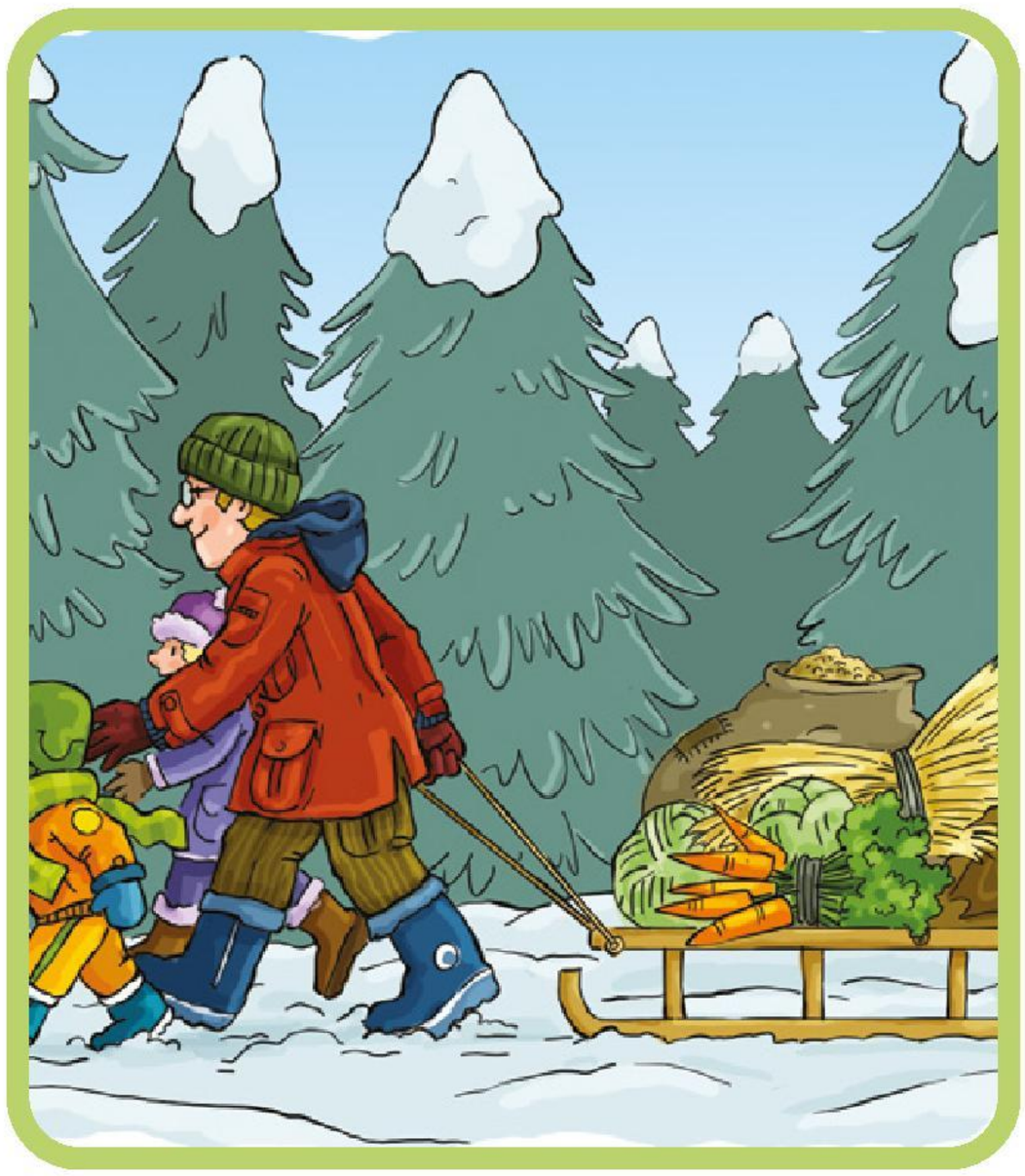

Wiał lodowaty wiatr.
Wyginał konary sosen.
Mały, głodny kicał
od zaspy do zaspy.
Nagle… Co to tam miga
pod lasem? Ruda kita
lisa! w nogi. O! Łapa
została mu w zaspie.
Co teraz zrobi biedny ?

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **ł**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **ł**, **Ł**. Odczytaj je.
- Odszukaj w tekście zdanie mówiące o tym, czyje tropy pokazał Pawłowi tata. Przeczytaj je.

Tata Pawła dba o las. Od rana razem z Pawłem karmili głodne , i sarny. Paweł wkładał do listki sałaty i kapusty. Tata wysypał z worka buraki i owies. Paweł dał do karmnika kawałki słoniny i owoce głogu dla . Gdy wracali z lasu, tata pokazał Pawłowi tropy lisa i sarny. Nagle, co to? Nowy znak. Była to ogromna łapa. Kto ma takie łapy?

Sprytne zwierzęta

1. Przyjrzyj się ilustracjom i opowiedz, co się wydarzyło w lesie.
2. Jak myślisz, czy dzieciom i tacie udała się wyprawa do lasu?
3. W jaki sposób możemy pomagać zwierzętom leśnym przetrwać srogą zimę? Porozmawiajcie o tym.

Dokarmiamy zwierzęta

1. Powiedz na podstawie ilustracji, jak dzieci pomagają zwierzętom przetrwać zimę. Użyj wyrazów: pod , nad , za , między , na lewo , na prawo , obok .

2. Utwórz z sylab nazwy ptaków, które można spotkać w Polsce zimą. Zapisz je w zeszycie.

le gi	ko si ra	ka sro	ron gaw

3. Czym można nakarmić zgłodniałe ptaki i leśne zwierzęta? Przyjrzyj się ilustracjom i powiedz, jakie pokarmy są w karmniku, a jakie w paśniku.

karmnik

paśnik

pożeracze liter

Bolało

Lekcja na boisku była całkiem miła. Superwesoła zabawa. Najpierw wojna na , potem jazda na . Ale na lodowisku Marek złapał Alka za . Alek upadł. Bolało go kolano. Marek zaraz zawołał pana od gimnastyki. Pan zabrał Alka do klasy. Potem Alka zabrała mama. Marek był smutny. On tak lubi Alka.

1. Dlaczego Alek upadł podczas jazdy na łyżwach?
2. Jak myślisz, dlaczego Marek był smutny?
3. Jaka jest twoja ulubiona zabawa zimowa? Dlaczego właśnie ta?
4. O czym trzeba pamiętać podczas zimowych zabaw na śniegu i lodzie?

Bezpiecznie się bawimy

1. Opowiedz, jak się zachowują dzieci przedstawione na ilustracjach.
2. Na których obrazkach pokazano niewłaściwe zachowanie dzieci, a na których – zachowanie właściwe? Porozmawiajcie o tym.

Rafał Witek

Odnalezione zdjęcie

Moja ulubiona rzecz w domu dziadków to stary rodzinny album. Ostatnio wypatrzyłem w nim zdjęcie, na które wcześniej nie zwróciłem uwagi. Na tym zdjęciu są dwie roześmiane dziewczyny z długimi włosami na tle jakiegoś jeziora.

– Babciu, kto to? – zapytałem zaciekawiony.

– No jak to, Filipku, nie poznajesz? Ta dziewczyna z prawej to ja…

– A ta z lewej? – dopytywałem dalej.

– Ta z lewej… hi, hi, hi… to twój… hi, hi, hi… dziadek!

– Dziadek?! – zapytałem z niedowierzaniem. – Przecież dziadek jest łysy.

– Teraz tak! – śmiała się babcia. – Ale w młodości miał piękne, długie włosy. Wtedy była wśród chłopaków taka moda.

– A co to za jezioro?

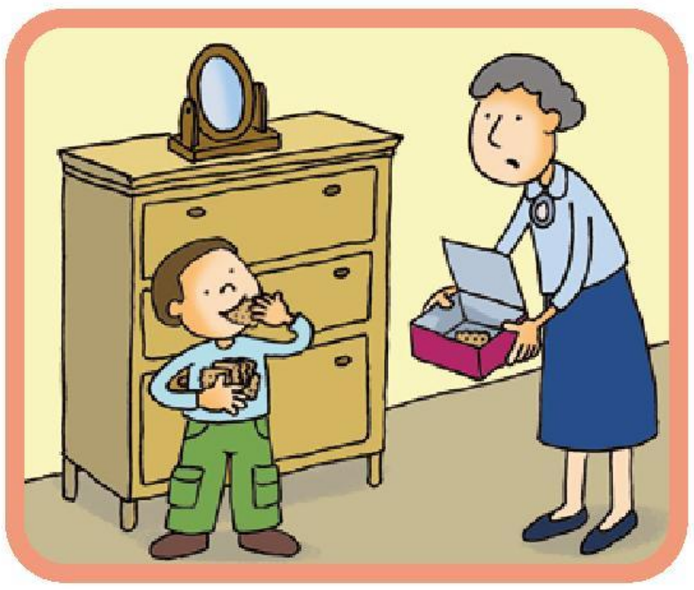
– Śniardwy. Tam się z dziadkiem poznaliśmy. Ja przyjechałam na obóz młodzieżowy, a on był instruktorem żeglarstwa. W czasie pierwszych zajęć wypadłam za burtę i o mało nie utonęłam. Na szczęście dziadek skoczył do jeziora i mnie wyciągnął. Tylko że przy okazji wodorosty wplątały mu się we włosy i sam wyglądał jak topielec! Hi, hi, hi…

– Wiesz co, babciu? – powiedziałem po chwili namysłu. – Szkoda, że dziadek już nie ma długich włosów. Bo gdyby miał, to mogłabyś mu pożyczać te bursztynowe spinki, które podarowałem ci na święta!

1. Czyje zdjęcie odnalazł Filip w starym albumie dziadków?
2. Jak wyglądał na nim dziadek?
3. Czy lubisz oglądać zdjęcia z dzieciństwa twoich rodziców i dziadków lub innych bliskich ci osób? Czym się one różnią od zdjęć, które robimy teraz?
4. Przynieś do klasy zdjęcia swoich rodziców i dziadków lub innych bliskich ci osób, z czasów, kiedy te osoby były dziećmi. Urządźcie wystawę takich zdjęć.

Dzień Babci i Dzień Dziadka

1. Jak należy się zachowywać wobec babci i dziadka oraz innych osób starszych?

2. Powiedz, na których rysunkach przedstawiono właściwe zachowanie dziecka, a na których zachowanie dziecka nie jest właściwe.

Dla Was laurki, kwiaty, rysunki.
Dla Was cukierki i podarunki.
Dla Was nad bratkiem barwne motyle!
To za moc troski i serca tyle!

Wnuki

3. Przeczytaj życzenia dla babci i dziadka.

4. Wykonaj laurkę dla babci i dziadka. Możesz przepisać na niej te życzenia. Podpisz się pod życzeniami. Wręcz kartkę babci i dziadkowi z okazji ich święta.

Barbara Stępień

Bal

Co za bal! To bal klasowy,
wielki bal karnawałowy!

Z płyty miła gra muzyka,
od muzyki nuda znika.

Ula kostium ma pingwinka,
Kinga to mama Muminka.

Pirat biega za piratem.
To brat Oli z moim bratem.

Na Kamila i Erwina
spada barwna serpentyna.

Alek – magik – cały w bieli.
On nas zaraz rozweseli.

Maks ma kostium… odlotowy –
głowa lwa, a ogon krowy!

A ta dama obok kota?
Berło i korona złota…?

Cała klasa razem w tany!
Ale mamy bal udany!

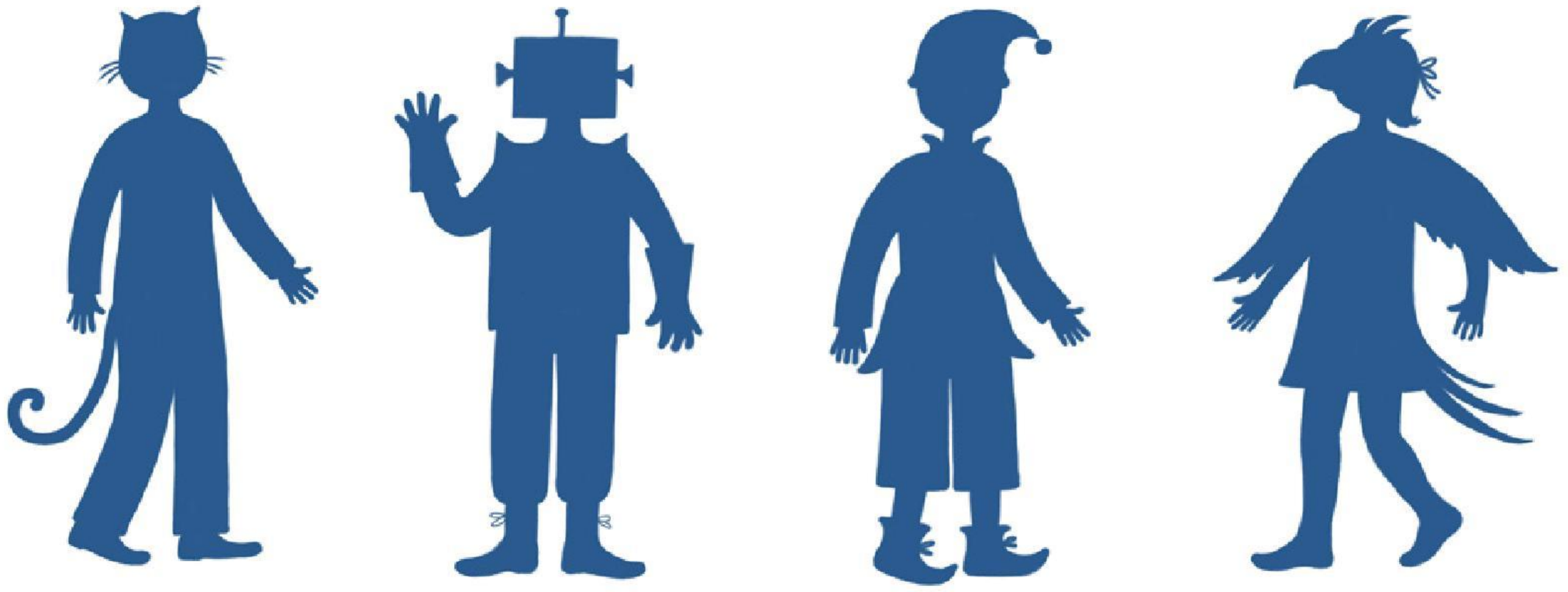
Stroje na bal

1. Przeczytaj nazwy postaci, za które przebrały się dzieci na klasowy bal kostiumowy.

dama	smok	robot	pingwinek
lalka	pirat	kotek	papuga
lew	motyl	magik	krasnal

- Policz litery we wszystkich wyrazach. Który wyraz ma najmniej liter, a który najwięcej?
- Znajdź wyrazy, w których jest po pięć liter. Zapisz je w zeszycie.

2. Obejrzyj cienie postaci i powiedz, w jakie kostiumy przebrały się dzieci. Dokończ zdanie i zapisz je w zeszycie. Oddzielaj wyrazy przecinkami.

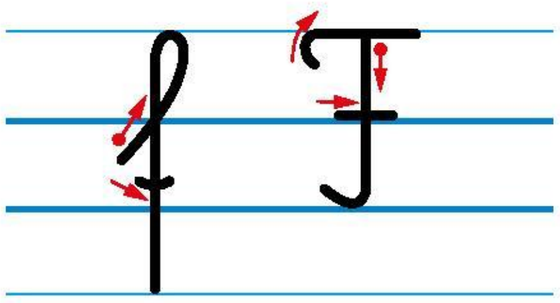
To kostiumy: papugi, ...

Nasz język polski

Przy wyliczaniu, na przykład przedmiotów lub osób, wyrazy oddzielamy od siebie przecinkami.

f F

fo tel

fotel

foka
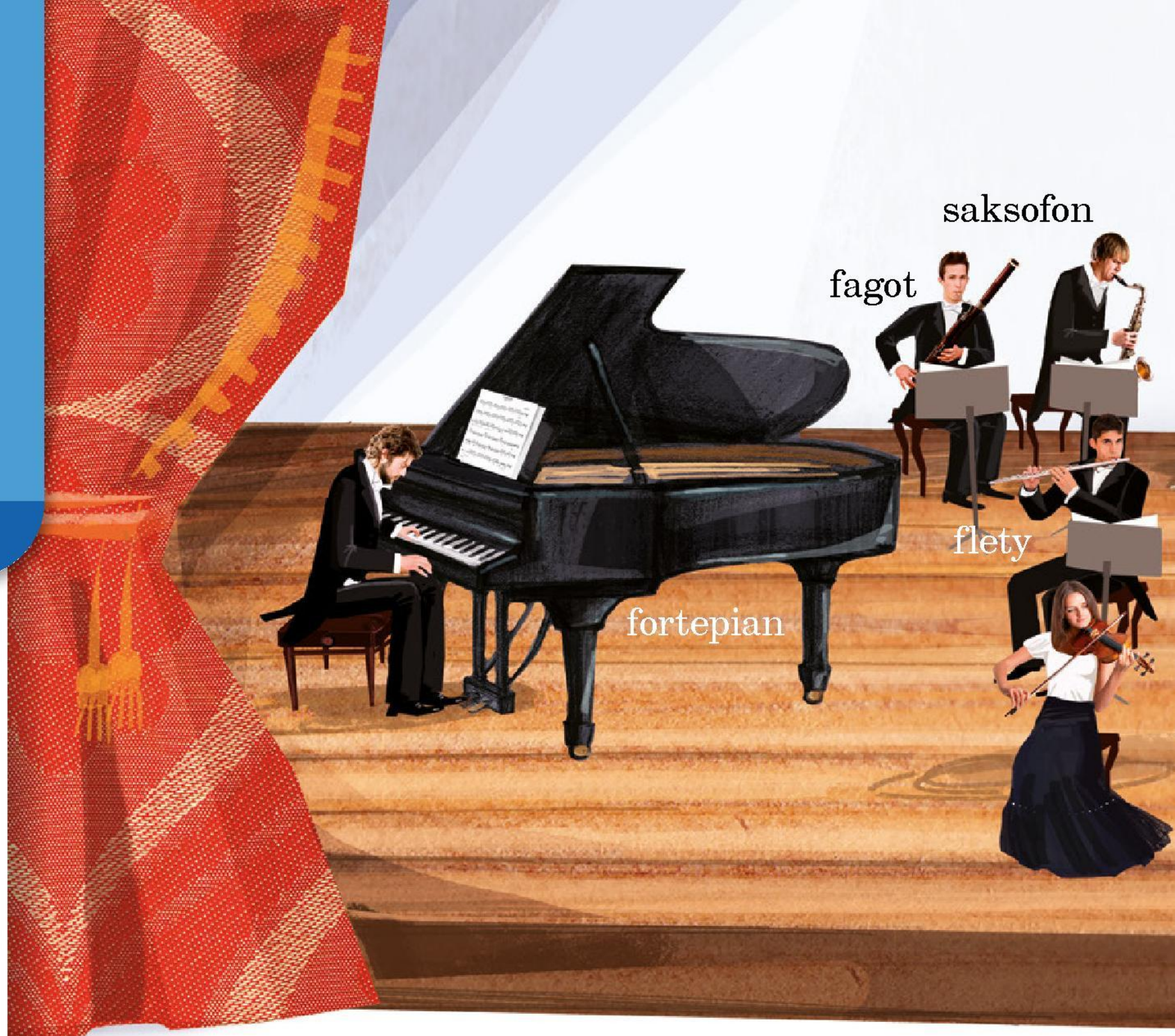
farby

flet

delfin

wafelki

kafelki

Pan Fryderyk to sławny muzyk. Dał cudowny koncert. Pan Fryderyk lekko dotykał palcami. A muzyka była delikatna i miła. Potem cała sala długo biła brawo. Filip miał fotel blisko sceny.

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **f**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **f**, **F**. Odczytaj je.
- Odszukaj w tekście tytuł utworu zagranego przez Filipa. Zwróć uwagę, jak został zapisany.

Ale to był koncert! Grała cała orkiestra.
Ile tu ! To na pewno ,
a to fagot. Tamten wysoki pan gra
na . A ten ogromny instrument
podobny do ? To kontrabas. W rogu
sceny stoi fortepian. Filip dawno temu
zagrał na takim samym „Wlazł kotek
na płotek”. I to dwoma palcami!

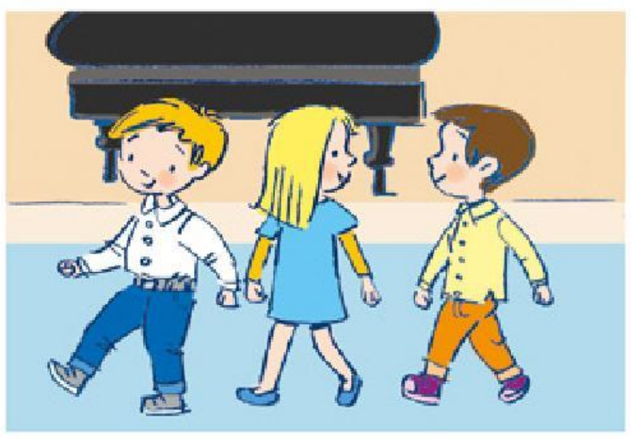
Na koncercie

1. Powiedz, jak należy się zachowywać na koncercie. Oceń zachowanie dzieci przedstawionych na ilustracjach. Które zachowanie jest właściwe, a które – niewłaściwe?

2. Z sylab w jednakowym kolorze utwórz podpisy do zdjęć i zapisz je w zeszycie.

le fon te fi ka ran te for pian

3. Przeczytaj zdanie. Zakryj je kartką i napisz z pamięci w zeszycie. Porównaj oba zdania.

Foka robi figle.

Zofia Stanecka

Czy to była pomoc?

Dziś przyjechał do naszej klasy nowy kolega, Michał. Przyjechał, bo ma chore nogi i porusza się na wózku. Bardzo byłam ciekawa tego Michała. Inni chyba też, bo na przerwie otoczyli go ciasnym kołem. Zagadywali, częstowali słodyczami, pożyczali flamastry. Najwięcej hałasu robił Maciek.

– Chcesz się przejechać po szkole? – zapytał Maciek i od razu złapał wózek.

– Wolałbym nie – nieśmiało zaprotestował Michał.

– Daj spokój! – nie ustępował Maciek. – No powiedz, na pewno chcesz wszystko zobaczyć.

– Nie! – zawołał Michał i jakby przestraszony własnym głosem dodał – Może innym razem.

Maciek wzruszył ramionami.

– Nie, to nie – szepnął do Wojtka. – Chciałem tylko pomóc. Mama mówi, że trzeba pomagać niepełnosprawnym.

Michał to usłyszał. Opuścił głowę i do końca przerwy już się nie odezwał.

Zaczęłam się zastanawiać, dlaczego nie przyjął pomocy Maćka. I pomyślałam, że chyba go rozumiem.

Ja też bym nie chciała, żeby ktoś mi pomagał na siłę tylko dlatego, że nie mogę się samodzielnie poruszać.

1. Jak miał na imię chłopiec, który przyjechał do szkoły? W jaki sposób się poruszał?
2. Jak zachował się Maciek wobec Michała? Oceń jego zachowanie.
3. Dlaczego Michał nie przyjął pomocy Maćka?
4. Porozmawiajcie o tym, w jakich sytuacjach i w jaki sposób powinniśmy pomagać osobom z niepełnosprawnościami.

Empatia to niezwykle ważna umiejętność. Dzięki niej potrafimy wyobrazić sobie, jak w jakiejś sytuacji czuje się druga osoba lub przypomnieć sobie, co sami czuliśmy w podobnej sytuacji. Dzięki empatii możemy lepiej zrozumieć innych, na przykład osoby niepełnosprawne, które nie oczekują nadmiernego i głośno wyrażanego zainteresowania, ale konkretnej pomocy. Pomagając im, upewnij się, że właśnie takiej pomocy potrzebują. Pomagaj z wyczuciem, nie rób nic na siłę.

Znaki wokół nas

Wokół nas jest dużo znaków, które informują o ważnych rzeczach i miejscach.
Znaki te są czytelne dla wszystkich bez względu na to, jakim językiem ludzie się porozumiewają. Warto je poznać.

1. Wyjaśnijcie wspólnie znaczenie pokazanych na ilustracjach znaków.
2. Znajdź w szkole różne znaki . O czym one informują?
3. Podaj przykłady innych znaków, które znajdują się w okolicy twojej szkoły lub domu.
4. Zaprojektuj znak, który będzie dotyczył zasad obowiązujących w twojej klasie.

wspólne słuchanie

Małgorzata Strzałkowska

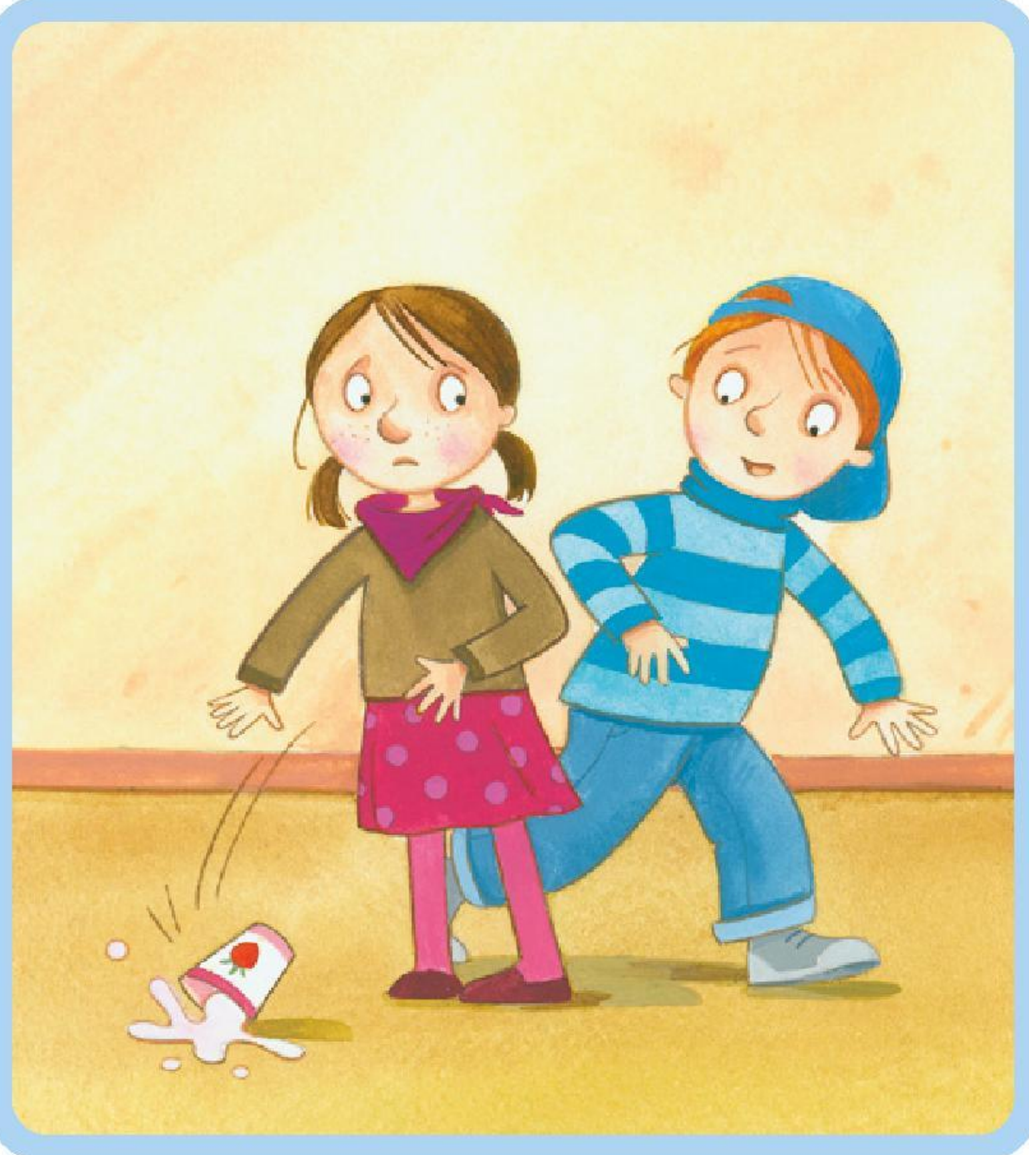
Moi mili

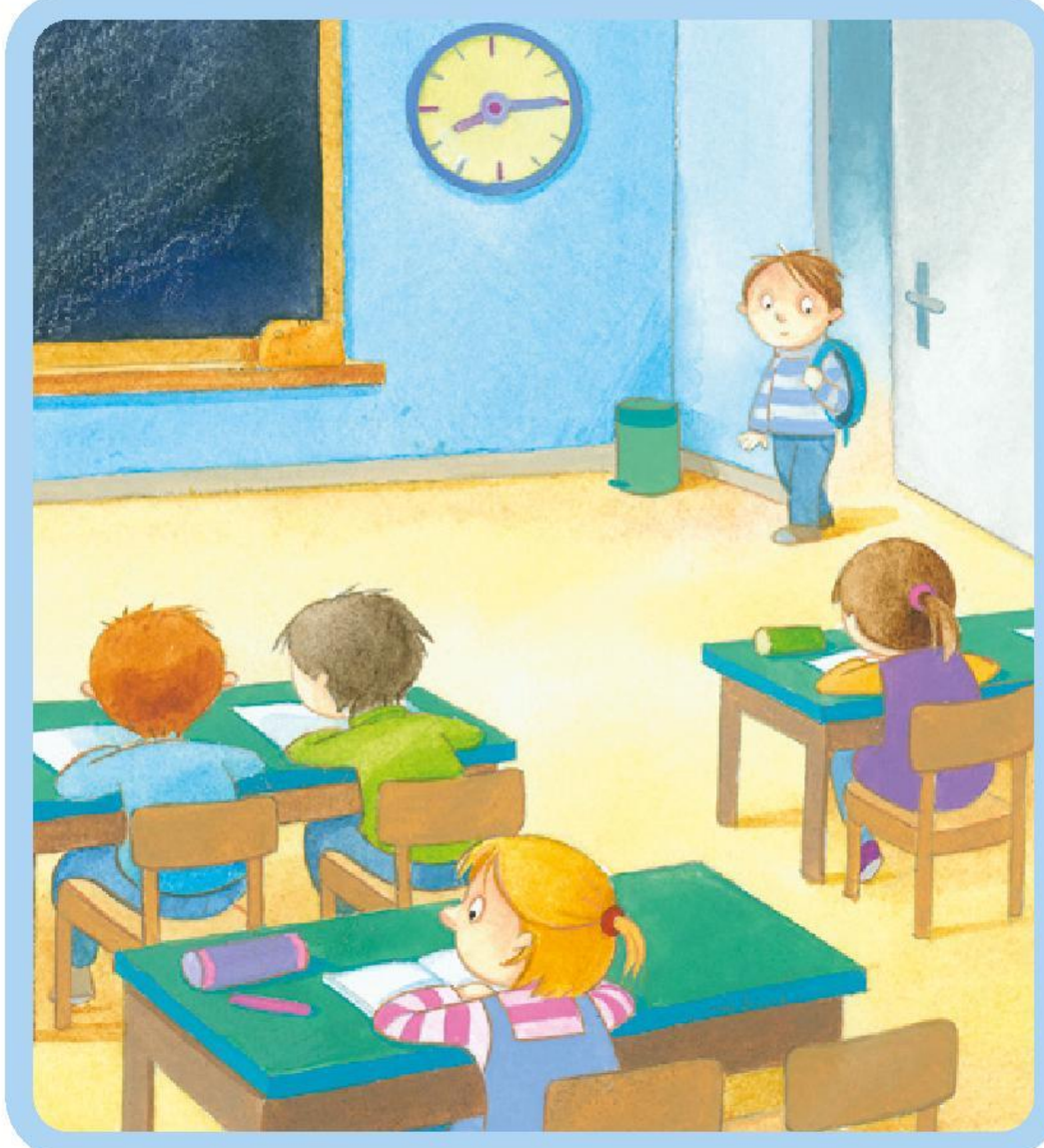
Życie pędzi wciąż do przodu,
coraz prędzej gna i bryka
i czasami w tym pośpiechu
coś ważnego nam umyka.
A więc wniosek dzisiaj stawiam,
aby każdy z nas spróbował
przy okazji, bez okazji,
mówić częściej takie słowa:
do widzenia i dzień dobry,
co tam słychać?, jak się czujesz?
i poproszę, i przepraszam
oraz proszę i dziękuję.
Wtedy ludziom na tym świecie
sympatyczniej ciut by było.
No, a przecież o to chodzi,
by się wszystkim milej żyło.

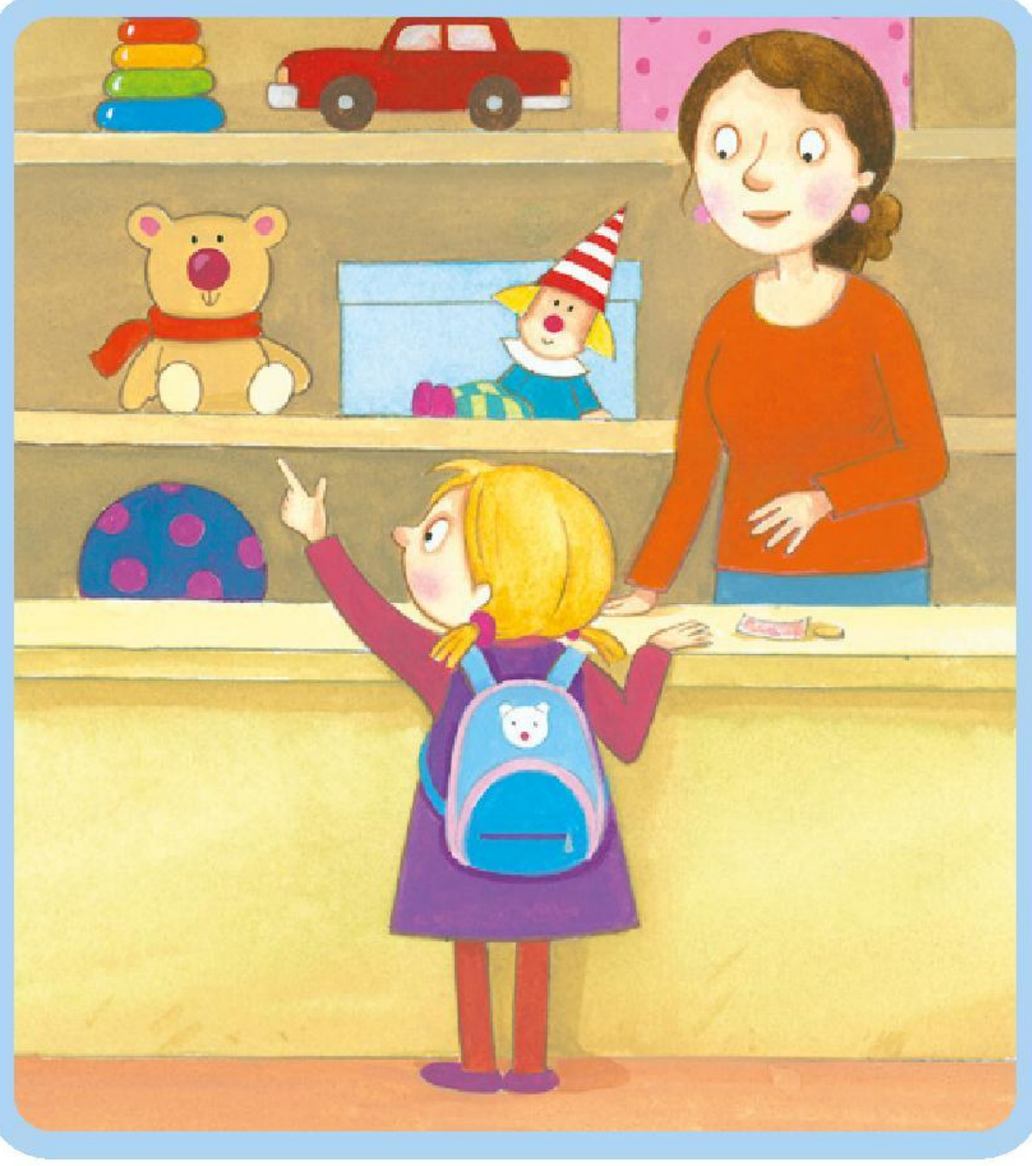

1. O jakich ważnych słowach trzeba pamiętać na co dzień i od święta?
2. O kim można powiedzieć, że jest kulturalnym człowiekiem?
3. Przeprowadźcie w parach rozmowę, w której użyjecie ważnych słów wymienionych w wierszu. Jak brzmiałaby wasza rozmowa bez użycia tych słów?

Ważne słowa

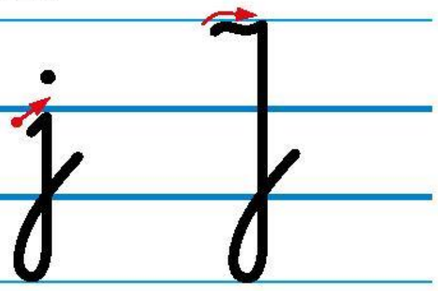

1. Opowiedz o sytuacjach pokazanych na rysunkach. Jak się zachowują dzieci? Jakich ważnych słów powinny użyć w tych sytuacjach?
2. Przedstawcie w parach krótką scenkę, podobną do jednej z tych pokazanych na ilustracjach. Użyjcie jednego lub nawet kilku ważnych słów.
3. Narysuj na kartce z bloku laurkę, którą podarujesz komuś, kogo chcesz przeprosić lub komu chcesz za coś podziękować.

j J

ja go dy

jagody

moje

jajka

bajka

jodła

Janek

kajak

Justynka uwielbia domowe kolacje. Najlepiej smakuje jej omlet i jogurt jagodowy. Mama nakrywa do stołu. Justynka jej pomaga. Stawia na stole jajka z majonezem i nalewa koktajl. Justynka zajmuje miejsce za stołem obok taty i brata. Gdy razem jemy, kolacja jest taka miła.

Co najbardziej smakuje Justynce?

- Odszukaj na ilustracji elementy, w których nazwach słyszysz głoskę **j**.
- Przeczytaj tekst. Odszukaj w nim wyrazy, w których występują litery: **j**, **J**. Odczytaj je.
- Przeczytaj zdanie mówiące o tym, co robi Kajtek.

Justynka sama robi omlety.

Wyjmuje z pojemnika jajka i wbija je
do miski. Miksuje jajka z mlekiem.
Gotowy omlet posmaruje miodem.
Jaki doskonały smak ma ten omlet!
Jacek robi kanapki. Smaruje bułki masłem.
Wyjmuje plasterki sera i listki sałaty.
Pies Kajtek zajada kluski z miski
i wylizuje kubek od jogurtu.
Smakuje mu taka kolacja.

Robimy zakupy

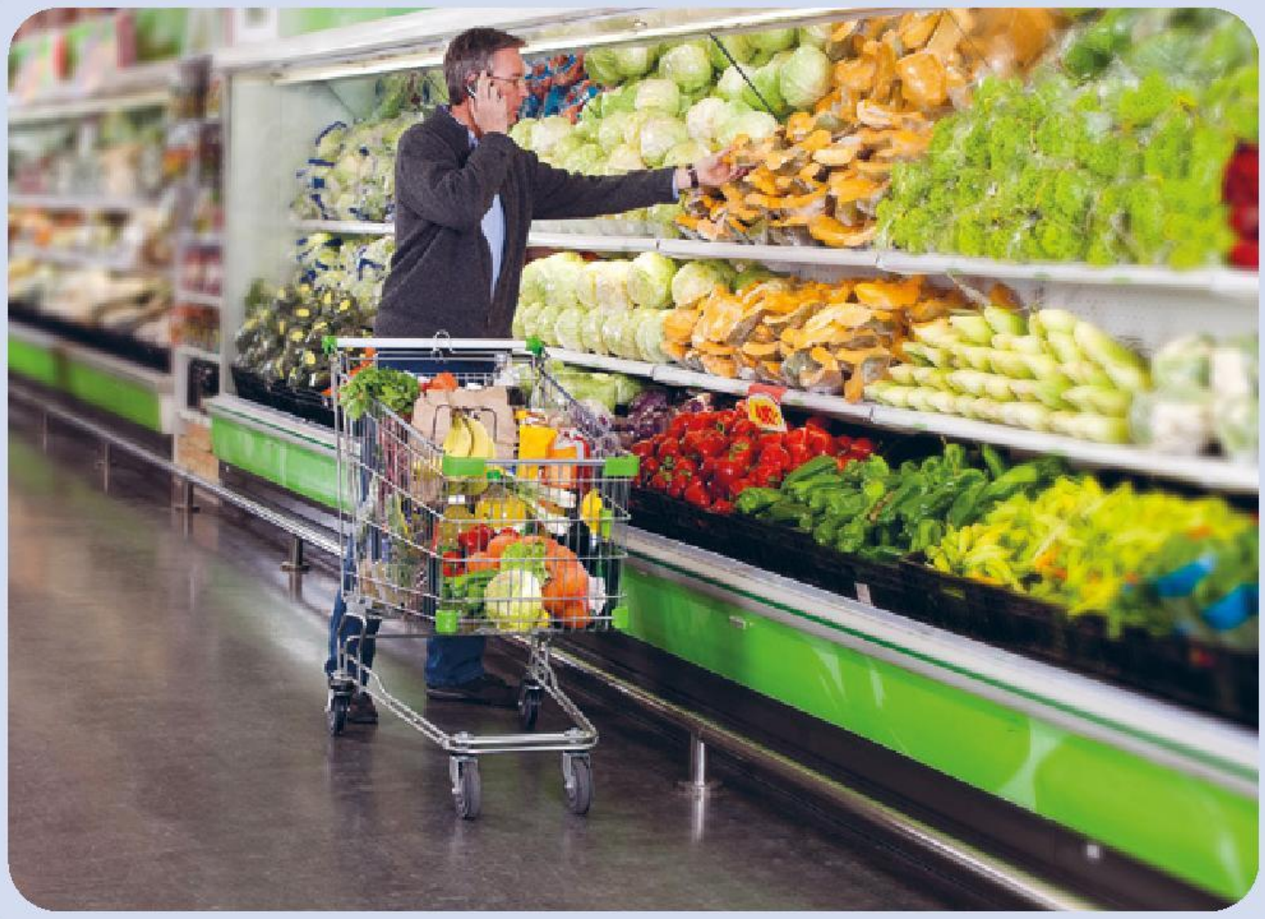
Każdy z nas robi zakupy. Kupujemy jedzenie i inne rzeczy potrzebne nam w życiu. Niektóre produkty kupujemy bardzo często, inne rzadziej.
Zakupy robimy w sklepach, na bazarach i targowiskach. Sklepy mogą być duże i małe. Są na przykład galerie handlowe czy wielkie hipermarkety, w których sami wybieramy towary z półki, ale są też małe sklepiki osiedlowe, w których towary podaje nam sprzedawca. A jakie mamy rodzaje sklepów? To zależy od tego, co można w nich kupić. Są sklepy spożywcze, sklepy z ubraniami, z zabawkami, sklepy z książkami, czyli księgarnie, i wiele, wiele innych.

Zakupy należy robić rozsądnie. Nie możemy na przykład kupować zbyt dużej ilości jedzenia, bo żywność szybko się psuje, a nie powinna się marnować. Czasami warto dwa razy się zastanowić, zanim kupimy jakąś rzecz, na przykład kolejną zabawkę lub ubranie. Powinniśmy też sprawdzić, czy to, co chcemy kupić, jest dobrej jakości i czy jest nam naprawdę potrzebne. I pamiętajmy, żeby zbyt łatwo nie ulegać reklamom!

Pamiętajmy też, żeby podczas robienia zakupów być miłym dla sprzedawców oraz innych kupujących i zachowywać się cicho. Jest to szczególnie ważne chociażby w aptece, gdzie nie można się pomylić przy wydawaniu leków.

1. Jakie znasz sklepy? Co można w nich kupić?
2. Postarajcie się wspólnie wymienić jak najwięcej rodzajów sklepów – nie tylko te, o których jest mowa w tekście.
3. O czym należy pamiętać podczas robienia zakupów?
4. Zorganizujcie zabawę w sklep. Ustalcie, jakiego rodzaju towary będziecie sprzedawać, jakie będą ich ceny oraz kto będzie sprzedawcą, a kto kupującym.

wspólne słuchanie

Małgorzata Strzałkowska

Śniadanie Grzesia

Występują:
Grześ, siostra Grzesia – **Ola**, siostra Grzesia – **Agata**,
Narrator I, **Narrator II**, **Myszki**, **Szarobury kot I**,
Szarobury kot II, **Chór**

kuchnia w domu Grzesia, Grześ siedzi przy zastawionym stole i je śniadanie

Narrator I: Grześ przy stole jak codziennie
w domu jadł śniadanie.

Narrator II: I wytykał paluszkami
każdziuteńkie danie.

Grześ: Chleba nie jem! Bułek nie jem!
Ser mi nie smakuje!
Nie chcę jajek i kiełbasy!
Lecz ciasta spróbuję…

Chór: Woli dropsa od rolmopsa,
a serniki od papryki!

Narrator I: Nagle z kąta wyszły myszki
i do Grzesia piszczą:

Myszki chórem: Nie wybrzydza się przy stole,
bo to bardzo brzydko!

Narrator II: Grześ jak zwykle przy jedzeniu
wierci się i skacze.

Narrator I: A do tego, wstyd się przyznać,
mlaszcze jak prosiaczek.

Chór: Mlasku, mlasku!
Mlask, mlask, mniam!
Chłeptu, chłeptu!
Mlam, mlam, mlam!

Narrator II: Nagle z kąta wyszły koty
szarobure oba.

Koty chórem: Grzesiu! Twoje zachowanie
nam się nie podoba.

Szarobury kot I: Kiedy jemy i pijemy,
wtedy nie skaczemy!

Szarobury kot II: Kiedy jemy i pijemy,
nigdy nie mlaszczemy!

Narrator I: Grześ jak zwykle przy jedzeniu
wszystko szybko łyka.

Chór: Łapu-capu! Szybko! Szybko!
I jedzenie znika!

Narrator I: Wtem do kuchni weszły siostry,
Ola i Agata.

Narrator I: I od progu z wielką troską
tak mówią do brata:

Ola: Kto powoli kęsy żuje,
ten się lepiej czuje!

Agata: I jedzenie oraz picie
bardziej mu smakuje!

Grześ: Dobrze! Dałem się przekonać,
więc się zmieniam szybko!

Grześ i Chór: Nie wybrzydza się przy stole,
bo to bardzo brzydko!
Kiedy jemy i pijemy,
wtedy nie skaczemy!
Kiedy jemy i pijemy,
nigdy nie mlaszczemy!
Kto powoli kęsy żuje,
ten się lepiej czuje!
I jedzenie oraz picie
bardziej mu smakuje!

---

1. Co najchętniej jadał Grześ?
Czy były to zdrowe potrawy?
2. W jaki sposób Grześ zachowywał się
przy jedzeniu?
3. Kto pomógł Grzesiowi się zmienić?
Jak Grześ zaczął postępować?
4. O jakich jeszcze ważnych zasadach
trzeba pamiętać podczas wspólnego
spożywania posiłków?

Czytam i rozumiem

Teksty doskonalące czytanie

b B

Bolka boli bok.

– Ale boli! – biada blady Bolek.

– Buu! Buu! – biadoli obok byk Bob, bo byka Boba boli oko. Medyk bada Bolka. A kto bada byka Boba?

Co boli byka Boba?

c C

Kto to? To baca Lucek. A obok kucyk bacy.

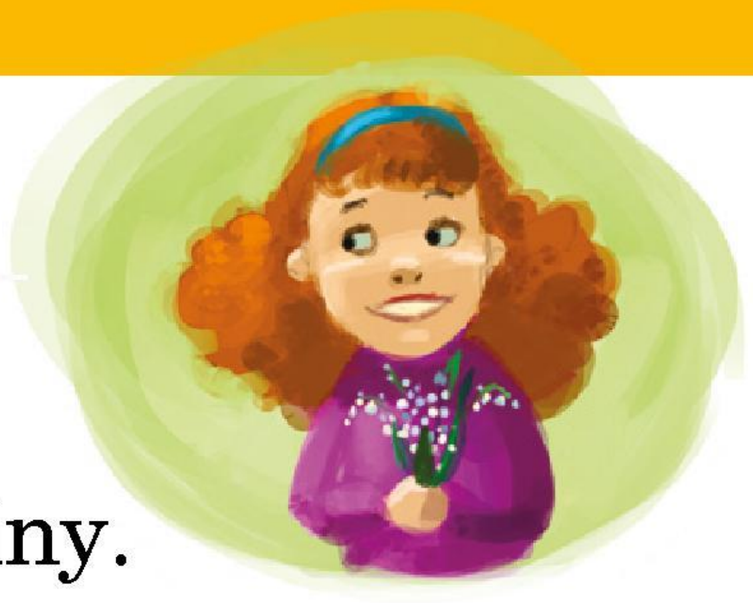
Cmok, cmok! – cmoka baca. Ta to cudo!

A to co? To . A tam kic, kic! To kica . Baca Lucek lubi . A co lubi kucyk bacy Lucka?

Co lubi baca Lucek?

n N

Ten lubi to, a tamten lubi tamto.
Celina lubi banany. Balbina lubi maliny.
Antek lubi dyktanda. Benedykt lubi kino. Anatol lubi motocykle. Natalia lubi neony. Leon lubi ,
a Leontyna – cudne cacka.
A co lubi Anka?

p P

Puk, puk! Kto to puka? To puka pan Poldek. Pan Poldek ma pakunek.
– Co pan tam ma? Kanapki? Albo komplet map? – pyta panna Paulina.
– Ten pakunek to pomoc, kiedy pada.
Co ma pan Poldek?

r R

O poranku Roman tropi tropy.
A obok tupta Robert, brat Romana.
– Co to za tropy? – duma Roman.
Raptem Robert robi okropny raban:
– Ratunku! Na pomoc! To tur! Tam, obok !
Roman dopada . A tam – co to?

s S

Na stole stoi miska. Sabina sypie
do miski drobiny soli, imbir
i kminek. Potem doda sok z cytryny.
Pokroi na drobne kostki ser
o ostrym smaku i listki rukoli.
Raptem – ryms! Miska spada
pod stolik i pryska w drobny mak!
I calutka praca na nic…

w W

Wilk puka do sowy i powiada:
– Dam dwa worki trawy, a ty mi
dwa wiadra wody, dobra?
– Tak! – odpowiada sowa.
Potem wilk puka do kowala i pyta:
– Dam dwie nowe podkowy,
a ty mi wiadro wody, dobra?
– Dobra! – odpowiada kowal.
W nocy wilk wraca do domu i ustawia wiadra obok
werandy. Ile wiader wody
ma wilk?

z Z

Zuza za moment ma autobus. Ale teraz stoi na dworcu kolei w Zabytkowie. Stawia dwie wielkie walizy i zerka na starodawny peron. Co za widok! Tu zabytkowa ozdobna lokomotywa i stare drezyny. A tam staromodne lampy z drewna. Zuza zerka na i zmyka do autobusu. O rety! Ta Zuza to taka zapominalska osoba! Co zostawia Zuza obok lokomotywy?

Gdzie jest Zuza?

g G

Goryl Gordon pogryza winogrona. Goryl Gienek grabi teren obok drogi. Goryl Gerwazy targa garnek z gruzem. Goryl Olgierd gryzmoli na ganku zygzaki. Goryl Gwidon mruga do tygrysa. Goryl Gburek gna z globusem do ogrodu. Gorylek Gutek zbiera gazety. A co robi gorylica Gertruda?

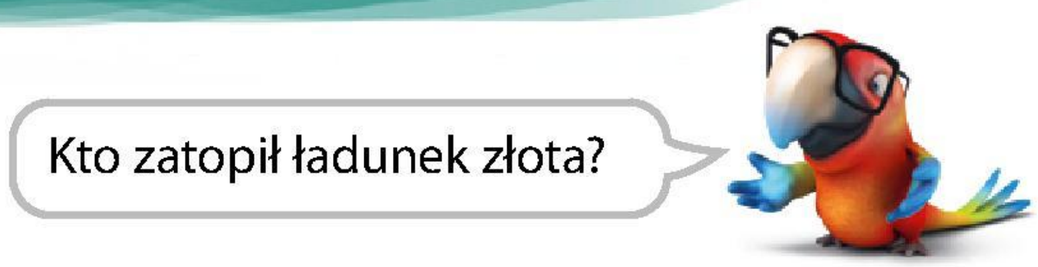

Co robi goryl Gordon, a co goryl Gwidon?

ł Ł

Nad pokładem łopotała bandera z pirackim godłem.
– Koło tego głazu łotr Łakomy Łowca zatopił ładunek złota! – zawołał bosman Kołowrotek. – Cała załoga do roboty! Oby ten łup wpadł nam w łapy! – rozkazał kapitan Łoskot.
No i załoga nurkowała, kopała łopatami, opukiwała skały i badała dno. Ale na darmo… Gdy zapadła noc, załoga została wezwana na pokład. Kapitan był zły. Łypał spode łba i wył na całe gardło:
– Pytam, kto z was, kłamcy, ukradł skarb Łakomego Łowcy?!!! Oto zagadka: kto ukradł skarb i został za to skazany na łaskotki?

f F

Obok Feli fotelika fika foka Fryderyka.
Zefiryna w furgonetce robi stosy frytek fretce.
Fagot fiuka w futerale. Fizyk fiołkiem cofa fale.
Koło furtki pan ratlerka zbiera floksy do kuferka.
Z fortepianu flakon spada. Zza filaru flet wypada.
Fela gubi dwa pantofle. Francuz turla w dal kartofle.
Kalafiory kroi Franek. Flora zerka zza firanek.

- Kilka razy to przeczytaj, by nauczyć się wierszyka.

j J

To jestem ja. A ten malec w kojcu to Janek.
Janek ma dopiero jeden rok.
– Janku, daj pajaca – wołam do brata.
A on podaje mi ulubionego pajacyka.
Janek jest mały, ale rozumie sporo.
– Jestem głodny jak wilk! – wołam do Janka.
A Janek udaje wilka i wyje: Uuuu!
Długo byłem jedynakiem. Ale jest lepiej, od kiedy jest z nami Janek.

Małgorzata Strzałkowska

Edukacja artystyczna

Jesienne kap, kap, kap...

Dźwięki jesiennego wiatru, deszczu i liści można **naśladować**.
Dzięki takiej muzyce nawet deszczowy dzień staje się wesoły.

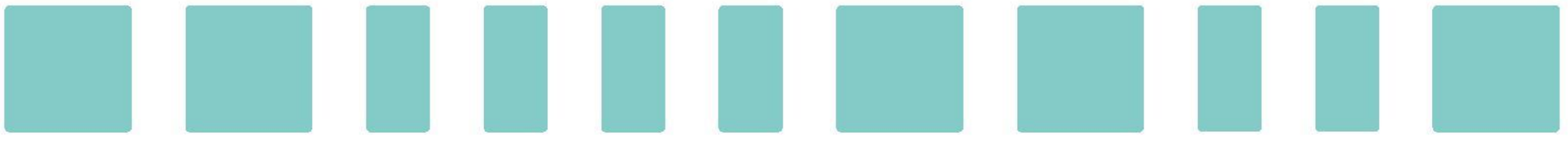
1. Wypowiadajcie podane słowa i klaszczcie rytmicznie. Każda kropla oznacza klaśnięcie, a wszystkie klaśnięcia powinny być równe – jak krople.

Kap, kap, kap, kap, kap, kap, je - sień.

2. Naśladujcie odgłosy jesiennej pogody i zagrajcie w jesiennej orkiestrze. Wykorzystajcie do tego dostępne „instrumenty": gazety, foliowe torby, ziarna ryżu, kasztany albo żołędzie.

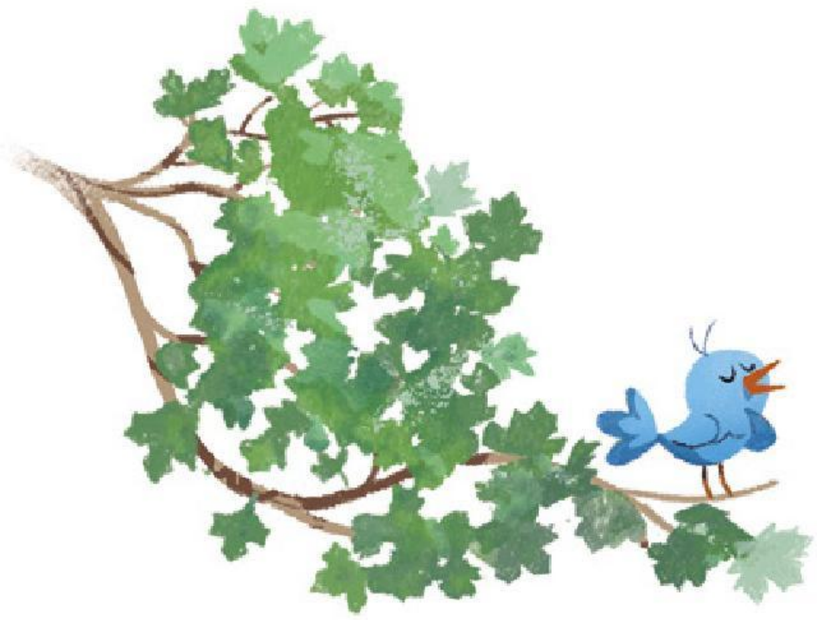
3. Zróbcie „gimnastykę buzi i języka", powtarzając po kilka razy jesienne odgłosy. Róbcie to wyraźnie i zgodnie z rytmem.

plum plum kap kap kap kap plum plum kap kap szszsz

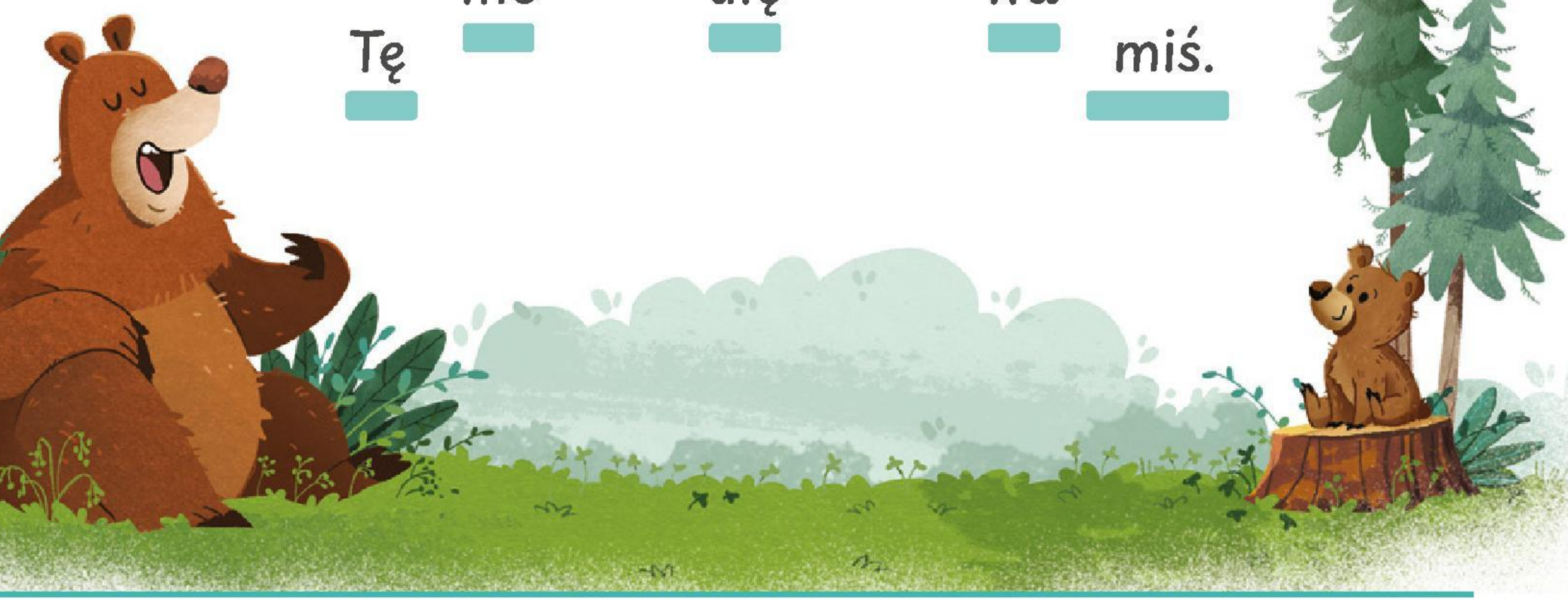
Coraz wyżej – coraz niżej

W muzyce możemy zaśpiewać, zagrać i usłyszeć dźwięki o różnej wysokości – **niskie** i **wysokie**, **coraz wyższe** i **coraz niższe**.

To me- lo- dia pta- szka jest.

Tę me- lo- dię śpie- wa miś.

1. Kto śpiewa wyżej – miś czy ptaszek? Zaśpiewajcie najpierw melodię ptaszka, a potem misia tak, jak pokazują niebieskie kreski – krótkie i długie, wysokie i niskie.
2. Do tej zabawy będą potrzebne dzwonki i pałeczki. Posłuchajcie utworu Mozarta „Bułka z masłem", który odtworzy nauczyciel. Kiedy melodia się wznosi – podnieście pałeczki nad dzwonkami, a kiedy opada – opuśćcie je.

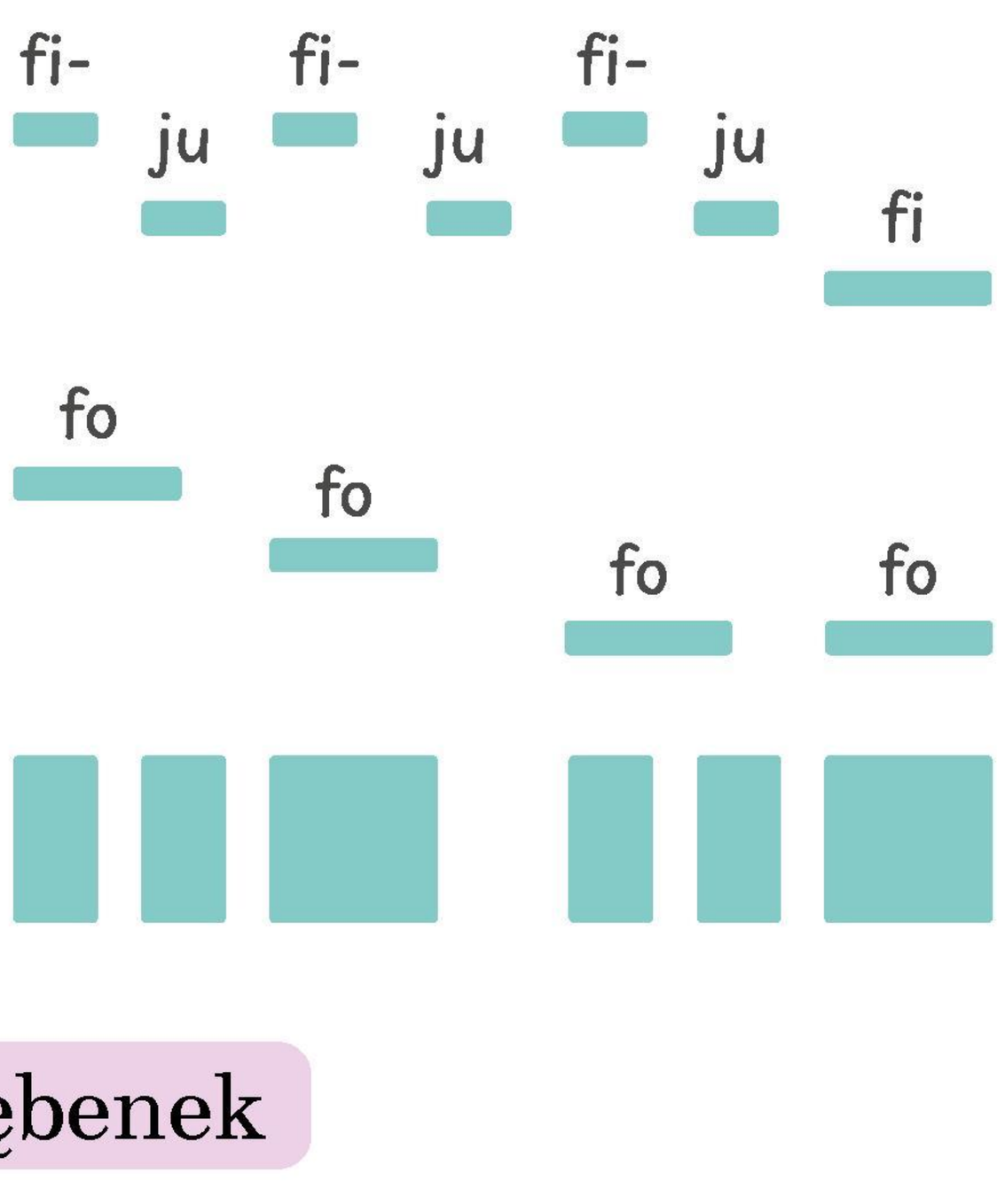
dzwonki

3. Posłuchajcie utworu jeszcze raz. Przesuwajcie pałeczkę po dolnych płytkach: w prawo – gdy melodia się wznosi, a w lewo – gdy opada.

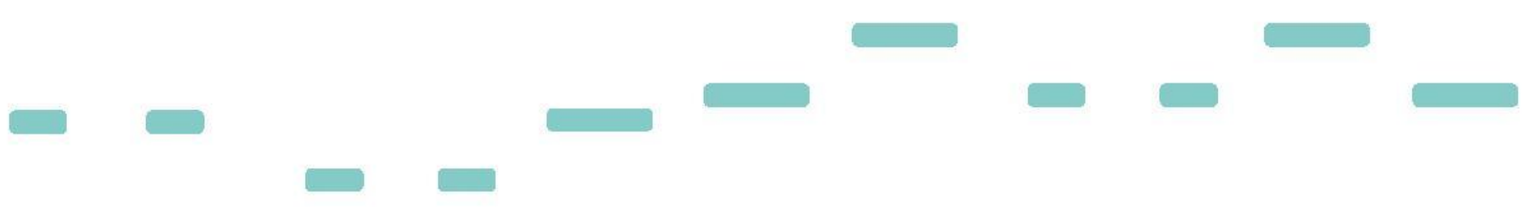
Melodie i rytmy

Dźwięki możemy śpiewać albo grać na instrumentach. Z niskich, wysokich, krótkich i długich dźwięków tworzymy **melodie** i **rytmy**.

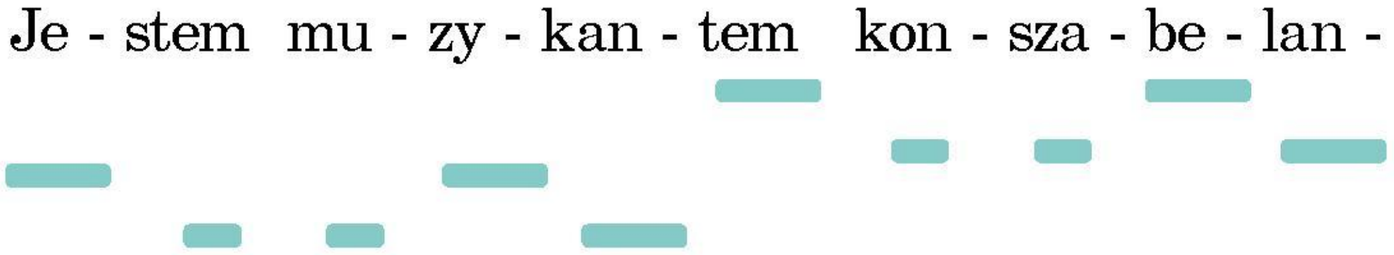

1. Wybierzcie instrument, którego dźwięki będziecie naśladować. Powtórzcie kilka razy wybrany fragment melodii, zwracając uwagę na dźwięki: Które są wyższe, a które niższe? Które są krótsze, a które dłuższe?
2. Zaśpiewajcie fragment piosenki „Jestem muzykantem". Wykorzystajcie tylko dwa dźwięki: wyższy i niższy, ale raz krótki, a raz długi – według wzoru podanego nad tekstem.

Je - stem mu - zy - kan - tem kon - sza - be - lan - tem.

My, mu - zy - kan - ci kon - sza - be - lan - ci.

Obraz z wyobraźni

Do malowania obrazów potrzebne są nie tylko zdolności, ale też **wyobraźnia**. Gdy patrzymy na ten niesamowity obraz, mamy wrażenie, że artysta zaprasza nas do świata baśni albo do swojego snu.

Arkadiusz Mężyński, „Przygotowania do podróży”

1. Wyobraź sobie, że możesz zaprojektować samolot przyszłości. Narysuj go i opowiedz, jakie ma niezwykłe możliwości.
2. Zastanówcie się, dlaczego ten obraz zaskakuje. Co jest w nim dziwnego? Jaki panuje na nim nastrój?
3. Spróbujcie dokończyć zdania tak, by pasowały do obrazu.

To lot do… Tym statkiem lecą…

4. Wyobraźcie sobie, że przenosicie się „do wnętrza” tego obrazu. Kogo tam spotykacie? Co możecie usłyszeć i poczuć? Spróbujcie wspólnie wymyślić i opowiedzieć waszą przygodę w tym magicznym świecie.

Świat barw

Trzy **kolory podstawowe** to:

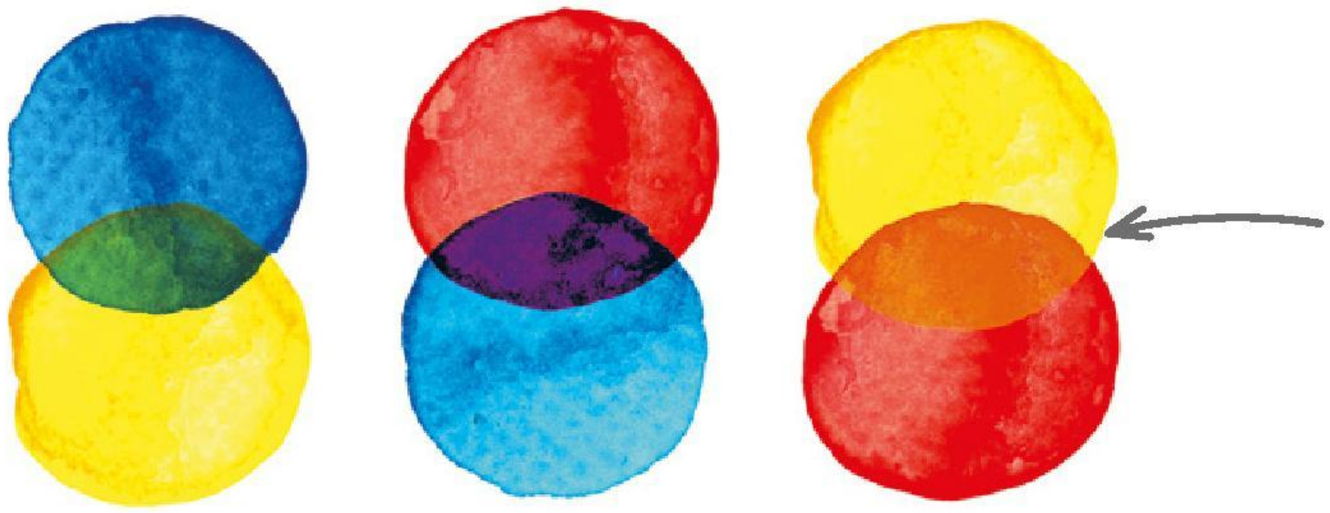
żółty

czerwony

niebieski

Jeśli zmieszacie je ze sobą, otrzymacie inne kolory.

Na przykład po zmieszaniu koloru żółtego i czerwonego otrzymacie kolor pomarańczowy.

Barwy ciepłe

Barwy chłodne

1. Niech każdy z was przygotuje kredki pastelowe lub farby i miesza ze sobą kolory. Jaki kolor otrzymacie, gdy zmieszacie czerwony i niebieski? A jaki, gdy wymieszacie niebieski i żółty?

2. Spróbujcie otrzymać kolor brązowy. Jakie barwy podstawowe musicie połączyć?

Zimowe pejzaże

Pejzaż to obraz, który przedstawia krajobraz, na przykład góry, lasy, rzeki, morze, miasto lub wieś. Miejsca te mogą być ukazane w różnych porach roku.

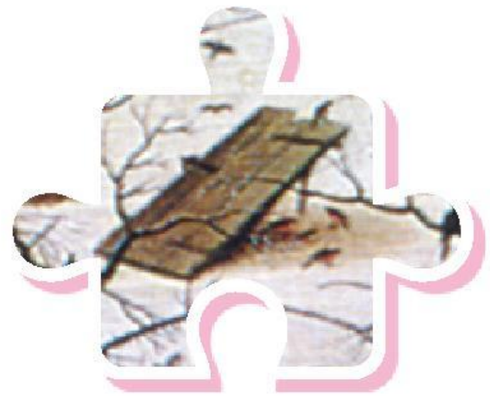
Pieter Bruegel, „Zimowy pejzaż z łyżwiarzami i pułapką na ptaki”

1. Co przedstawia ten obraz? Czy to jest współczesna wioska?

2. Jak wygląda przyroda na obrazie?

3. Co robią mieszkańcy wioski? Jak myślicie, dlaczego ich zabawy są niebezpieczne?

4. Odszukajcie i wskażcie na obrazie fragment przedstawiający pułapkę na ptaki.

5. Przygotujcie farby plakatowe i karton. Mieszajcie ze sobą kolory tak, żeby uzyskać barwy podobne do tych, jakich artysta użył na obrazie. Z jakich farb powstały te barwy?

Spis treści

X Słotna jesień
- *Parasole* Helena Bechlerowa ... 4
- *Pogoda pod psem* ... 5
- Jesienna pogoda ... 6
- Kiedy pada deszcz... ... 7
- Litera b, B – buty ... 8
- Zdrowo się odżywiamy ... 10
- Litera c, C – cebula ... 12

XI Kiedy słońce i księżyc na niebie
- *Jak się krasnalek z borsukiem na spacer wybierali* Lucyna Krzemieniecka (lektura) ... 14
- Litera n, N – noc ... 16
- Przed zimą ... 18
- Przyroda szykuje się do zimy ... 20
- Jesienne dni ... 21

XII Niespodzianki na grudniowe wieczory i ranki
- *Nudek i Dudek* Małgorzata Strzałkowska ... 22
- Zdrobnienia ... 23
- Litera p, P – paleta ... 24
- W galerii ... 26
- Litera r, R – rama ... 28

XIII Świat baśni
- *Prezent dla Mikołaja* Dorota Gellner ... 30
- *Podarki* Małgorzata Strzałkowska ... 31
- Litera s, S – smok ... 32
- Niezwykłe zwierzęta ... 34

XIV Wkrótce Boże Narodzenie
- *Nie lubisz pomidorowej?* Rafał Witek ... 35
- *Poranek* ... 36
- *Podarunek dla Małgosi* Tadeusz Kubiak ... 37
- Drzewa iglaste ... 38
- Nasza choinka ... 39
- Litera w, W – worek ... 40
- Wigilijne potrawy ... 42
- Wigilijna wieczerza ... 43

XV A czas płynie
- *Bajka o Starym i Nowym Roku* Ludwik Jerzy Kern ... 44
- Odmierzamy czas ... 45
- Litera z, Z – zamek ... 46
- Pory roku ... 48
- Litera g, G – gitara ... 50
- Lubimy grać ... 52

XVI Hu, hu, ha… zima zła
- *Śnieg pada!* Rafał Witek ... 53
- Uroki zimy ... 54
- Zimowa pogoda ... 55
- Litera ł, Ł – łapa ... 56
- Sprytne zwierzęta ... 58
- Dokarmiamy zwierzęta ... 59
- *Bolało* ... 60
- Bezpiecznie się bawimy ... 61

XVII Karnawałowy zawrót głowy
- *Odnalezione zdjęcie* Rafał Witek ... 62
- Dzień Babci i Dzień Dziadka ... 63
- *Bal* Barbara Stępień ... 64
- Stroje na bal ... 65
- Litera f, F – fotel ... 66
- Na koncercie ... 68
- *Czy to była pomoc?* Zofia Stanecka ... 69
- Znaki wokół nas ... 70

XVIII Dobre wychowanie
- *Moi mili* Małgorzata Strzałkowska ... 72
- Ważne słowa ... 73
- Litera j, J – jagody ... 74
- Robimy zakupy ... 76
- *Śniadanie Grzesia* Małgorzata Strzałkowska ... 78

Czytam i rozumiem *Teksty doskonalące czytanie* Małgorzata Strzałkowska ... 80

Edukacja artystyczna

Spotkania z muzyką
- Jesienne kap, kap, kap… ... 88
- Coraz wyżej – coraz niżej ... 89
- Melodie i rytmy ... 90

(Współ)prace plastyczne
- Obraz z wyobraźni ... 91
- Świat barw ... 92
- Zimowe pejzaże ... 93

Ilustracje i zdjęcia na okładce: s. 1 Tyler Olson/Shutterstock (dziewczynka),), Julien Tromeur/Shutterstock (papuga), AKaiser/Shutterstock (litery 3D), Shcherbakov Roman/Shutterstock (sześciany)); s. 4 Sunny studio (dziewczynka), LHF Graphics (ziemia), notkoo (postać, „news", strzałka, samolot), Nataliia Machula (statek), Pand P Studio (balon, chmurki, papierowy samolot).

Zdjęcia: Arkadiusz Mężyński: s. 91 (reprodukcja obrazu). Maciej Wróbel: s. 39 (oczy); s. 89 (dzwonki). Henryk Janowski: s. 18 -19 (las – montaż). blickwinkel/Alamy: s. 18 (dzik). Dorling Kindersley ltd/Alamy Stock Photo: s. 18 (montaż – podziemne korytarze). Nature Photographers Ltd/Alamy Stock Photo: s. 18 (sójka). Robert Bannister/Alamy Stock Photo: s. 18 (jeż). David Gowans/Alamy: s. 18 (kret). Duncan Usher/Alamy Stock Photo: s. 19 (wiewiórka). Nature Photographers Ltd/Alamy Stock Photo: s. 19 (borsuk). Nurlan Kalchinov/Alamy: s. 19 (sikorka). FLPA/Alamy: s 19 (sarna). eye35.com/Alamy: s. 20 (jesienne drzewo). Brian Hartshorn/Alamy: s. 48 (zimowe gałęzie). Arco Images GmbH/Alamy: s. 48 (sikorki). nagelestock.com/Alamy: s. 48 (liście na ziemi). Cultura Creative/Alamy: s. 48 (dziewczynka z psem). Janina Brunner/Panthermedia: s. 48 (gałęzie z jabłkami). Philip Mugridge/Alamy: s. 48 (wiewiorka). blickwinkel/Alamy: s. 49 (kwiat jabłoni). Picture Partners/Alamy: s. 49 (dziewczynka na rowerze). RubberBall/Alamy: s. 49 (dzieci z basenem). Nic Hamilton/Alamy: s. 49 (biedronka na liściu). Romantiche/Alamy: s. 49 (motyl). Gay Bumgarner/ Alamy: s. 49 (koniczyna). Rachel Husband/Alamy: s. 49 (mysz). Franz Christoph Robiller/BE&W: s. 19 (gil). BE&W: s. 26 (obrazy: Władysław Podkowiński „Dzieci w ogrodzie", 1892 rok, Józef Mehoffer „Dziwny ogród", 1903 rok). Agnieszka Kantaruk/BE&W :s. 42 (pierogi, kapusta z grzybami). Anton Luhr/imageBROKER /Indigoimages: s. 18 (dzięcioł). Kuba Stezycki / FORUM: s. 70 (poczta). Waranuch Chimsang/Panthermedia :s. 45 (zegarek na rękę). StockbrokerXtra by Monkeybusiness/Panthermedia: s. 48 (chłopcy na zimowej planszy). Wikipedia/domena publiczna: s. 38 (jodła). Shutterstock: s. 1 Julien Tromeur (papuga); s. 2 AKaiser (litery 3D), Shcherbakov Roman (kostki 3D), Julien Tromeur (papuga); s. 3 Julien Tromeur (papuga); s. 4 Julien Tromeur (papuga); s. 5 Julien Tromeur (papuga); s. 6 Julien Tromeur (papuga), goran cakmazovic (jesienne drzewa), Tischenko Irina (drzewa), Beata Becla (deszcz), Creative Travel Projects (zima); s. 8 Ashley Whitworth (buty), Julien Tromeur (papuga); s. 8 wavebreakmedia (kobieta), blessings (dziewczynka), Julien Tromeur (papuga); s. 9 Evok20 (dziecko); s. 10 Julien Tromeur (papuga), Multiart (masło), Valentyn Volkov (nabiał, jajka), Tarasyuk Igor (marchewka), topseller (jabłko), D7INAMI7S (śliwka), SunKids (dziewczynka), TrotzOlga (warzywa); s. 11 Dulce Rubia (kurczak), Valery121283 (czerwone mięso), Seregam (mąka), vitals (kasza), Jiri Hera (cukierki), wiedzma (szynka), Ruth Black (lizak), Drozhzhina Elena (czekolada), Valentyn Volkov (kiełbasa), monticello (pieczywko), Elena Schweitzer (lody), yingtustocker (babeczka), Julien Tromeur (papuga); s. 12 Alexander Dashewsky (cebula), Sergiy Bykhunenko (dziewczynka) Julien Tromeur (papuga); s. 13 Masalski Maksim (kobieta); s. 14 Julien Tromeur (papuga); s. 16 paniti Alapon (noc), newphotoservice (dziewczynka z psem), Julien Tromeur (papuga); s. 17 Richard Peterson (pies), aaltair (sowa), Eric Isselee (kot, sowa stojąca), VOJTa Herout (wiewiórka), Jag_cz (motyl); s. 18 Szczepan Klejbuk (zając); s. 19 Light Romancer (kawałek drzewa przy dziupli) Julien Tromeur (papuga); s. 20 Pawel Pawlak (żuraw), Andre Valadao (skowronek), Eduard Kyslynskyy (bocian), Steve Byland (jaskółka), bestimagesevercom (drzewo zimowe i późnojesienne) Julien Tromeur (papuga); s. 21 Julien Tromeur (papuga), PaulPaladin (kosmos); s. 22 prisma (flamaster), Chones (balony), Neirfy (serpentyny), kzww (włóczka), 3DMI (wanna), koya979 (zamek), GalapagosPhoto (nożyczki); s. 23 Paisit Teeraphatsakool (kotek), Julien Tromeur (papuga), Gelpi JM (balony), Petr Malyshev (batony); s. 24 Lotus_studio (paleta), Julien Tromeur (papuga), Ilike (dziewczynka); s. 25 Doreen Salcher (dziewczynka z pędzlem), Maya Kruchankova (chłopiec z plasteliną), Yurchyks (dziewczynka z książką), Julien Tromeur (papuga); s. 26 Paul Michael Hughes (chłopiec); s. 28 taelove7 (rama), StockLite (mężczyzna), Tatiana Popova (gitara), Julien Tromeur (papuga); s. 29 Tamara Kulikova (chłopiec), Galushko Sergey (dziewczynka); s. 30 Julien Tromeur (papuga); s. 31 kitzcorner (auto), Dssart studio (tablica), Konstantin Gushcha (kot), fotohunter (wstążka), Andrey Osipets (lalka), monticello (rolki), RamonaS (rolki różowe), Rashevskyi Viacheslav (narty), Olga Popova (kolocki), Picsfive (kokarda niebieska), U.P.images_photo (wzór na opakowaniu prezentu); s. 32 Julien Tromeur (papuga); s. 34 Bill Kennedy (konik morski), Gucio_55 (nietoperz), Sebastian Duda (kameleon), Cuson (waran); s. 35 Julien Tromeur (papugi), Iakov Filimonov (dzieci); s. 37 Julien Tromeur (papuga); s. 38 Piotr Tomicki (modrzew), Zyankarlo (świerk), Serg64 (sosna); s, 39 Hintau Aliaksei (paw), A. Krotov (kot), Eric Isselee (pies), Julien Tromeur (papuga); s. 40 Julien Tromeur (papuga), Eric Isselee (sowa); s. 41 Daniel Gale (niemowlę), Podlesnyak Nina (dziewczynka), Margarita Borodina (pani), Monkey Business Images (pan); s. 42 Svetlana Foote (bakalie), Taratorki (makowiec), Teresa Kasprzycka (ryba), Teresa Kasprzycka (kompot), Evan Lorne (pierniki), Oleksandr Rybitskiy (jemioła); s. 43 Olga Popova (serek), Migel (ryba), Pavel L Photo and Video (bakalie), Lasse Kristensen (makaron), matin (kapusta), Africa Studio (suszone owoce); s. 44 Julien Tromeur (papuga); alicja neumiler (miniutnik), Leigh Prather (klepdudra), Voinakh (stoper), ollyy (zegar), TRINACRIA PHOTO (lokomotywa); s. 46 (mężczyzna), Julien Tromeur (papuga); s. 41 Eric Isselee (kot); s. 48 PASTA DESIGN (zima – tło), Rene Jansa (dziewczynka na zimowej planszy), Mark Mendenhall (bałwan), merkulovstudio (lis); s. 48 Nataliia Melnychuk (drzewo na jesiennej planszy), hallam creations (klucz ptaków), Maria Evseyeva (dziewczynka z grabiami); s. 49 Rebell (łąka), Julien Tromeur (papuga), matimix (chłopcy grający w piłkę), Irena Kofman (bocian), Valeri Potapova (gałąź z kwiatami), Fedorov Oleksiy (pszczoła), PRILL (pole), majeczka (drzewa na łące), Kamenetskiy Konstantin (gałąź z jabłkami); schankz (gałąź z jabłkami); s. 50 Julien Tromeur (papuga), Tatiana Popova (gitara), xavier gallego morell (dziewczynka z gitarą), Photohunter (pies); s. 51 Eleonora Ko (chłopiec z gitarą), Kiselev Andrey Valerevich (portret kobiety), Lisa F. Young (portret mężczyzny); s. 52 Aleksangel (gitara); s. 53 Julien Tromeur (papugi), Romrodphoto (dzieci); s. 54 Julien Tromeur (papuga); s. 54 Yuliya Evstratenko (dziewczynka), Vibe Images (sople lodu), Jefunne (płatek śniegu), Kirill Kurashov (szron), Natalia Gaak NWH (jarzębina), Bas Meelker (zima – tło); s. 55 Julien Tromeur (papuga), Virunja (śnieg w szklance), Andrey_Kuzmin (szklanka); s. 56–57 Kate Connes (zając – ciemniejszy), Eric Isselee (dziki, gil siedzący tyłem), aldegonde (ojciec z synem – twarze), Slatan (ubranie chłopca), Pavel L Photo and Video (spodnie ojca), Peter Gyure (gil – siedzący bokiem), Bruce MacQueen (sarna), GGRIGOROV (jeleń), JKlingebiel (lis), Alex Kuzovlev (zając – jaśniejszy), Julien Tromeur (papuga), Maksym Gorpenyuk (sikorka); s. 59 Julien Tromeur (papuga), Vadim Davydov (gil – niższy), Vadim Davydov (gil – wyższy), Karel Gallas (sikorka), Borislav Borisov (sroka), Vetapi (gawron); s. 60 Julien Tromeur (papuga); s. 62 Julien Tromeur (papuga); s. 65 Julien Tromeur (papuga); s. 66–67 William Milner (fotel), Julien Tromeur (papuga), cenker atila (pianista), CREATISTA (fagocista), Alexander Tihonov (saksofonista), Netfalls - Remy Musser (flecista), Maslov Dmitry (skrzypaczka – pierwsza z lewej strony), Ljupco Smokovski (trębacz), glenda (mężczyzna grający na waltorni), shyshak roman (puzonista), Kuz'min Pavel (kontrabasista), Maslov Dmitry (altowiolistka z lewej strony), eAlisa (altowiolistka z prawej strony), Dm_Cherry (wiolonczelistka z lewej strony), mphot (wiolonczelistka z prawej strony), Evgeniy Gorbunov (skrzypaczka siedząca po środku), Kzenon (perkusista), bullet74 (flecistka), Alenavlad (klarnecistka), Nikolay Moroz (skrzypaczka po prawej stronie), Yuriy_fx (oszparowane skrzypce), Gordana Sermek (oszparowana trąbka), Jotika Pun (altowiolinistka z lewej), New Africa (oszparowane skrzypce bokiem), Venus Angel (oszparowana waltornia), Furtseff (oszparowana trąbka), AGCuesta (oszparowane skrzypce koło waltorni); s. 68 DenisNata (telefon), Kirill Kurashov (okno), Andrea Leone (fortepian); s. 69 wavebreakmedia (dzieci) Julien Tromeur (papugi); s. 70 Julien Tromeur (papuga), Przemyslaw Wasilewski (szlak rowerowy), Don Pablo (szlak pieszy), Azuzl (znak – wysokie napięcie), Darq (góry z drogowskazem), MISS KANITHAR AIUMLA-OR (stacja wysokiego napięcia), Monkey Business Images (rodzina na rowerze), Resul Muslu (informacja turystyczna); s. 71 TotemArt (ikona osób z niepełnosprawnością), Alexey Pushkin (ikona – zakaz używania telefonu), WindOfHope (ikona – gaśnica), tkemot (ikona – wyjście ewakuacyjne), RikoBest (parking), Matty Symons (korytarz), Mr.Yotsaran (schody z gaśnicą), wk1003mike (droga dla rowerów), yuyangc (scena), Dragon Images (człowiek na schodach), A Lot Of People (ruchome schody); s. 72 Julien Tromeur (papuga); s. 74 Ari V (jagody), Julien Tromeur (papuga), Lana K (kobieta), marco mayer (dziewczynka); s. 75 Nikolai Tsvetkov (jamnik), nito (kwiaty), michaeljung (mężczyzna), Ixepop (chłopiec); s. 76–77 Tiplyashina Evgeniya (portmonetka), Fotocrisis (mężczyzna z wózkiem w sklepie), Dmitry Kalinovsky (apteka), Aleph Studio (dziewczynka), Vladyslav Starozhylov (papierowe torby), LuckyImages (sprzedawca pieczywa), Matej Kastelic (bazar), ESB Professional (sklep z ubraniami), Igor Stepovik (galeria handlowa); s. 78 Julien Tromeur (papuga); s. 80–86 Julien Tromeur (papuga); s. 88 Julien Tromeur (papuga); s. 91 Julien Tromeur (papuga); 92 Komsan Loonprom (tubki z farbami), sdphoto2520 (wyciśnięta farba), Velazquez77 (okrągłe plamy farb), akbararjuna (kredki); 93 Julien Tromeur (papuga), AKaiser (litery 3D).

Ilustracje: Agnieszka Antoniewicz: s. 8-9, 12-13, 16-17, 24-25, 28-29, 32-33, 40-41, 46-47, 50-51, 56-57, 66-67, 74-75; Małgorzata Cieślak: s. 23/ćw. 1, 52/ćw. 1, 59/ćw. 1, 73; Marcin Franczak: s. 88, 90; Alicja Gapińska: s. 89; Mikołaj Kamler: s. 58; Krystyna Lipka-Sztarbałło: s. 4-5; Agnieszka Kowalska: s. 7/ćw. 1, 39/ćw. 3, 65/ćw. 2; Monika Kruszewska: s. 63/ćw. 1; Aleksandra Michalska-Szwagierczak: s. 14-15; Joanna Olechniowicz-Czernichowska: s. 44; Marcin Piwowarski: s. 30, 36, 37, 62, 64, 78-79, 80-85; Bogna Pniewska: s. 39/ćw. 1, 72; Ewa Poklewska-Koziełło: s. 55/ćw. 1; Anna Sędziwy: s. 21/ ćw. 1, 59/ćw. 3; Anna Szaniawska: s. 18-19, 31, 48-49, 54; Elżbieta Śmietanka-Combik: s. 60, 61, 68/ ćw. 1.

Wydawnictwo Nowa Era oświadcza, że podjęło starania, mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwo Nowa Era, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępuje zgodnie z art. 29 ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Nowa Era oświadcza, że jest jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w przypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

Źródła

s. 4 – „Polscy poeci dzieciom", Podsiedlik-Raniowski i Spółka, Poznań 1998
s. 14–15 – Lucyna Krzemieniecka „Z przygód Krasnala Hałabały", Nasza Księgarnia, Warszawa 1962
s. 30 – Dorota Gellner „Dorota Gellner dzieciom", Wydawnictwa KAMA, Kraków 1998
s. 44 – Krystyna Lenkiewicz „Wybór wierszy okolicznościowych dla klas 1-3", WSiP, Warszawa 1994

NOWY Elementarz Odkrywców

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujmy cudzą własność i prawo. Więcej na **www.legalnakultura.pl**

Wykorzystywanie treści niniejszego Utworu, w jakiejkolwiek formie lub w jakimkolwiek procesie, do celów eksploracji tekstu i danych, uczenia maszynowego, rozwoju i/lub szkolenia i/lub wzbogacania sztucznej inteligencji jakiegokolwiek rodzaju jest surowo zabronione.

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2026
ISBN 978-83-267-5405-0

Autorzy: Ewa Hryszkiewicz, Barbara Stępień.
Współpraca autorska w zakresie edukacji przyrodniczej: Joanna Winiecka-Nowak.
Edukacja muzyczna: Monika Gromek, Grażyna Kilbach.

Redaktor serii: Bożena Gepert.
Redakcja merytoryczna: Bożena Gepert, Agnieszka Grzegółka-Maciejewska, Monika Kubik.
Redakcja językowa: Agnieszka Grzegółka-Maciejewska.
Opracowanie redakcyjne: Jolanta Zubek, Iwona Lewandowska, Agnieszka Grzegółka-Maciejewska.
Nadzór artystyczny: Ewa Kaletyn.
Projekt okładki: Logoteka Piotr Rudź, Ultra.
Projekt graficzny: Anna Wielbut.
Opracowanie graficzne: Anna Szaniawska, Marta Sieczkowska.
Realizacja projektu graficznego: Małgorzata Koper, Dorota Gajda.
Fotoedycja: Maciej Wróbel.

Nowa Era Sp. z o.o.
Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, nowaera@nowaera.pl, Centrum Kontaktu: 58 721 48 00

Choć mam mało lat, chcę odkrywać świat!

Co? Kto? Kiedy? Gdzie i jak?
Po co i dlaczego?
Idź do szkoły - właśnie tak!
Dowiedz się wszystkiego!

ISBN 978-83-267-5405-0

nowa era